Opłata pocztow[illegible]

Rok IX. [Zak]opane, sobota, 19 lipca 1930 r. Nr. 29.

ZAKOPANE

Organ Związku Przyjaciół Zakopanego

Cena 50 groszy

Z LISTĄ GOŚCI

Przedpłata kwartalna 4 zł

W hołdzie Władysławowi Orkanowi
Kurs Prasowy Z. P. N. S. P.

Zakopane, dnia 14 lipca 1930.

Podzwonne...

Od głębokich Roztok Gorców po Babią Górę i Ziemię Orawską na Zachód, przez Trzy korony w Pieninach i ziemię Spiską, przez Podtatrze i Podhale po szczyty Tatr przeleciał jęk.

Zajęczały góry, zasumiały lasy....

Na jasnej polanie w Gorcach, w jedlę szumną i wyniosłą uderzył piorun niespodzianej, nieoczekiwanej burzy i powalił. Widna była jak świeca z najdalszych krańców, kołysała się zadumnie w czas pogody i chwiała w czas burz, które targały jej dzwonnem sercem. Zdawało się, że oto tak trwać będzie na pociechę oczom i duszom wiekuiście, nad roztoką, zadumana i cień dająca. Że te ścieżynki, które ku niej biegną ze wszystkich świata stron, nie zarosną trawą przenigdy.

A teraz oto leży gromem rozdarta a wokół niej uczyniła się pustka ogromna...

Władysław Orkan nie żyje.

Ubył tej ziemi roztok i jałowców gazda honorny, jej pieśniarz najlepszy. Ubył tej ziemi brat czuły, co nad każdą ludzką niedolą i smętkiem zadumać się umiał głęboko. Był bowiem sam tej ziemi synem, tych roztok i jałowców, z pod takiej samej kalenicy, gdzie rodzi się ból człowieczy, smutek, opuszczenie i niedola.

Miły, mocny Boże! Nie takie to przecie dawne czasy, kiedy to na całem Podhalu zrobiło się „poruseństwo“, kiedy kto jeno żył jechał do Nowego Targu, do miasta, na Orkanowy jubileusz. Nie tak to dawny czas, kiedy rynek zapełnił się podhalańskim ludem, który tak szczerze i poprostu radował się swem ukochaniem, Orkanem. Kiedy się ten Nowotarski rynek bielił od cuch, kwiecił od chust i spodnic i kiedy to kwiat dziewcząt otoczył Go wieńcem i wiódł na miejsce honorne pod lipę, gdzieśmy to wszyscy szli oddać mu hołd i pokłonić się głęboko Wielkości. Grali muzykanci naskie pieśni, szumiała, szumiała lipa zielona. Któż tam wtedy myślał, kto czuł, kto się spodziewał, że tak przedwcześnie owiędną lipowe liście i zesypią się bezszelestnie w otwarty grób? Któż myślał?

Zrobiło się na Podhalu pusto i głucho. Ubył człowiek wielki i ciężko się z tem pogodzić — ciężko pomyśleć, że nie będzie już nigdy pomiędzy nami — że już nie wywyższy się ta orla głowa, nie przywita uśmiechem tym swoim, dziwnie smutnym, że już nigdy, przenigdy nie odezwie się tą swoją serdeczną gwarą. Ubył Człowiek, zostało Dzieło, poczęte w trudzie życia całego w zmaganiach się nieraz, jakże ciężkich, z codzienną rzeczywistością, z brakiem.

Zostało Dzieło — ziemi tej kwiat. Dzieło, które toruje i prości drogi ku najwyższemu wiodące ideałowi. Kiedy jak zwykle, bez patosu a prosto trafiając w serce prawi: „Wiedz, że Ty wydźwigujesz piersią ziemię swoją, swój kąt ojczysty — albo go hańbisz, poniżasz. Pierś Twoja niech będzie przeto napięta na najwyższy ton!

To winieneś Duchowi swojemu i Ojcom swoim“.

I w dziele Orkana jest zamknięta szczera i dzwonna, bo serca tętnem nasycona — Prawda.

— — — — — — — — — — — — —

Z nikim może — poza bracią podhalańską — nie wiązały Orkana tak serdeczne nici, jak z nauczycielstwem. Stykając się z niem, nie w uroczystych okazjach, ale w codziennem życiu, tam w swoim kącie i na szerokim świecie, widział, jaką rolę spełnia i jaki trud dźwiga rzesza nasza. Patrzał przenikliwem okiem na ten najbliższy „wsioski“ stosunek do szkoły i nauczyciela, widział odmęt ciemnoty i przebłyski jutrzni, radował się i smucił z nami pospołu i z nami pospołu stawał na jednej grzedzie do pracy.

Wielki Nauczyciel — przemawiał z „Listów ze wsi“. Wszystkie zagadnienia, jakie wysuwa życie nie tam wysoko, ale tu przyziemnie, tu u nas, brał w ręce czujące, nicował, pouczał, natrząsał się gorzko, biczował i radził.

Franek Rakoczy — twórca lepszego życia wsi — obrońca ciemnych, słabych i uciemiężonych nigdy do ostatniego tchu nie umarł w Orkanie.

Bezpośredni udział w pracy z nami brał Orkan w ruchu regjonalnym. Związek Podhalan, którego zadania określa lapidarnie jednem zdaniem w przemówieniu na X. jubileuszowym zjeździe Podhalan w roku 1926 w Szaflarach: „iżbyśmy pospólnie, z większą siłą tę ziemię rodną podhalańską ku progom słońca dźwigali“ — jest niczem innem, jak jednem z wielu ogniw ruchu regjonalnego, któremu patronował tu na tej „rodnej“ podhalańskiej ziemi, Władysław Orkan. Ruchowi temu, zainicjowanemu w Polsce przez Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, oddał Orkan wybitnie ostatnie lata życia, apostołując mu na swym rodzinnym odcinku, wytyczając mu wskazaniami swemi drogi i cele.

Wskazaniami dla synów Podhala wygłoszonemi w Czarnym Dunajcu w roku 1922, otwiera wrota każdej ziemi, każdej chaty — ku Polsce. „Odzywam się do Ciebie, synu Podhala, młodszy mój Bracie, Ty idący, i Ty, który przyjdziesz. Odzywam się prawem miłości tej ziemi, prawem serca...“

I szczodrą, kochającą dłonią sypie ziarno w Duszę tych, co idą i co przyjść mają, ziarno bezcenne, słowa wydarte prawdzie własnego życia, wskazania, które powinny zdobić frontony uczelni polskich.

Ukochaj swobodę, prawo wolnego człowieka — swoje i cudze...“

Bądź buntownikiem, t. zn. buntuj się przeciw wszystkiemu, co gniecie, co ciemięży ducha, co tamą się kładzie na drodze ku wyrostowi. Nauczycielu, nauczycielu mądry i wielki, dlaczego Cię tak rychło brakło pomiędzy nami?

— — — — — — — — — — — — —

Podzwonne i wspominki. Na kanwę wspomnień nizają się chwile i godziny i dni, spędzone ze sobą pospołu. Oczy mądre i żywe, uśmiech

smętny, zwięzła, szczupła twarz i czarna rozwiana czupryna. Godziny spędzone w natłoku miast i na jasnych polanach. Rojenia i plany i troski, zwierzane bratnio w serc uciszeniu. I zamilknięcia długie w zadumie nad tem oto życiem i nad jego sprawami.

Zakwitły Ci jak nigdy łąki i kwiaty w Porębie i oto poszły wszystkie za Tobą w grób. Niosły się wonne uwiędnięciem przez rynek i ulice grodu, a my szliśmy za niemi pokorni przed ogromem Prawdy Śmierci w serc rozżaleniu, że oto przyszło Ci tak rychło, tak strasznie nie w czas odejść na inne polany, kędy „Bóg i święci Podhala".

Nauczycielu, nauczycielu mądry i wielki, dlaczego Cię tak rychło brakło między nami?

T. M.

Orkan, jako pieśniarz ludu podhalańskiego.

„Ukochałem lud biedny nad miarę,
Bom się jego pieśnią wykołysał...
Ukochałem zwyczaje i gwarę —
Które dziecko z piersi jegom wyssał..."

Twórczość Wł. Orkana to wielka, świetlana pieśń-poezja z ducha ludu płynąca! Jej głęboka i płomienna treść zakuta jest w piękną, bogatoróżnorodną formę.

Ta treść i forma tworzą jedną, przedziwnie harmonijną całość, będącą wyrazem mocarnej i niespożytej siły, jaka tkwi w głębokich i najtajniejszych pokładach duszy i zdrowia ludu podhalańskiego.

Poezja orkanowska, to potężna i dostojna pieśń samego ludu góralskiego przez usta Orkana wyśpiewana — wiernie i z prostotą!...

Ona dźwięczy i gra nieśmiertelnym, jak Tatry akordem tonów, wydobywanych ze strun duszy wsiowej-chłopskiej; cechuje ją rozmaite natężenie głosu, przebogata siła dźwięku, różnorodna rytmika, właściwe tempo i tonacja życiowa jest zależną od tworzonej prawdy życia góralskiego: raz cicha, smętna i czysta jak łza — płynie w górską, tajemniczą dal...; drugi raz nabożna i majestatyczna, górna i wzniosła, niby te góry tatrzańskie, pokryte smrekami, budzi powagę i właściwy nastrój w duszy słuchacza-czytelnika; innym razem mocarnie-gwałtowna, burzliwa i tragiczna, z niezwykłą siłą płynąca, jako te górskie strumienie i potoki — rzeźbi i wzmacnia w duszy naszej odpowiednie łożyska dla myśli, czynów i reformy społecznej, dla dobra Ludu i Narodu; a niekiedy miłościwie przytulna i dobrotliwa, kiej ta matka-ziemia, garnąca do łona swe dzieci, uczy nas prawdziwie rzetelnej i szczerej miłości własnej ziemi i jej oraczy; a zawsze bezpośrednia, szczera i prosta, jak ten lud góralski.

A podłożem tej pieśni jest rodzima, podhalańska skalista ziemia-gleba wraz z całą oryginalną, uduchowioną przez poetę, przyrodą górską, która okrywa te pola kęp i kamieni, dodając im więcej krasy i uroku — iście swoistego.

— Wszystko to razem wzmacnia i potęguje jej ducha regionalnego! Opiewa ona nędzne i twarde życie dnia codziennego chłopów Podhala. I to stanowi jej prawdę!... A prawda ta jest inną od wypowiadanej prawdy przez przybysza, który przyjeżdża w Tatry, by upajać się pięknem i potęgą gór, wchłaniać górskie smrekowe powietrze.

Górale, smutną pieśń swego życia i pracy nucą przez cały swój żywot tam, gdzie się znajdują, a więc: na nieurodzajnych glebach, w reglach i na bujnych halach, w górach, dolinach i wąwozach, przy potoku i strumieniu, w chacie i szałasach pasterskich... Wszędzie — gdzie jest Góral — istnieje jego wieczna pieśń mozolnego życia i ciężkiej pracy! Któż tę pieśń może wierniej i godniej odśpiewać i oddać jej swoistą wartość i piękno? — Tylko on sam — Góral!... Tym Góralem-pieśniarzem jest Wł. Orkan, który ujawnił nam piękno, czar i niespożyte wartości ludowe, śpiewając pełną pieśń o życiu i pracy swych współbraci. A wyśpiewał ją na podstawie gruntownego poznania własnego środowiska i tego wszystkiego, co w nim się znajduje.

Orkan, jako Góral-chłop z krwi i kości, wgryzł się w duszę i w głębię życia swych rodaków i okiem bezstronnego obserwatora-badacza gromadził szeregi bolesnych faktów i przykładów z życia wiecznych nędzarzy, którzy żyli, pracując na biednej ziemi, i walczyli z nędzą i śmiercią. Zbierał ten materjał z niesłychaną sumiennością i dokładnością. Dowodem tego są jego młodzieńcze utwory. Robił to z miłości dla ludu:

„Lecz do ludu nie schodzę jak z łaski —
Ja w nim samym szukam tylko prawdy."

Idąc tą drogą, z całą bezstronnością ukazuje nam galerje ludzi-nędzarzy, którzy wyrośli w podhalańskich stosunkach gospodarczo-społecznych.

W utworach poety spotykamy typy, wprost z życia wzięte, naprzykład: komornicę z synkiem, wygnaną z chaty i zamarzającą wśród niezbrodzonych zasp śnieżnych. Chyba — zbrodniarza i synobójcę, Łukasza, dotkniętego klęską głodu i nieszczęściami życiowemi, który, złamany fizycznie i duchowo, popełnia zbrodnię na własnej żonie... — ludzi tych warunki bytowania zdeprawowały!

Jak to zło usunąć? Przy pomocy jakich środków i dróg? — Oto zagadnienia, które autor pragnie rozwiązać w swojej twórczości.

Krocząc wybraną przez siebie drogą, daje wyraz swoim dążeniom w utworach, np. „W roztokach"; „Drzewiej". Kreśli tutaj dużo wyjątkowo mocnych i dzielnych typów, np. Franek Rakoczy. Jest on wielkim idealistą społecznikiem, poświęcającym swoją bogatą indywidualność i osobiste szczęście dla dobra społecznego. Choć ugina się pod naporem piętrzących trudności we własnem środowisku, nie ulega... Bohaterowie utworów orkanowskich, to ludzie samodzielni, uparci, silni, pracowici, umiejący poświęcać się dla innych — dla spraw społecznych, niekiedy występni, ale zawsze są typami wprost z życia i rodzinnej miejscowości wziętemi.

Swoich bohaterów-ludzi poeta ściśle wiąże z położeniem geograficznem, społecznem i gospodarczem oraz uwypukla zadania i sprawy kulturalne, zwyczajowo-obyczajowe i maluje cudowne obrazy martwej i żywej przyrody. A robi to artystycznie, głęboko i wszechstronnie. Dzieła jego mogą interesować wszystkich, a więc: estetyka, przyrodnika, społecznika, socjologa, psychologa, etnologa, historyka i badacza kultury oraz te niezliczone rzesze czytelników.

Chociaż akcja ich rozwija się na niewielkim obszarze rodzinnej ziemi (nowotarszczyzna z grupą Gorców), jednak wyraźnie kreśli nam wartości kultury ludowej. Temi wartościami, mówiąc ogólnie, są tradycje wolnościowe, rycersko-zbójnickie, poczucie własnej godności, słowność i „honorność", sumienność i namiętna pracowitość, odwaga i poświęcenie, swojska i bystra inteligencja. Świadczą one wybitnie o wolnej, odrębnej i samodzielnej kulturze z Podhala.

Na tej kulturze ludowej wogóle — Orkan podkreśla — należy budować mocarny gmach kultury ogólno-narodowej.

Aby tak było, należy dążyć do rozwoju kulturalnego ludu i zespolenia jego odrębnych, cennych właściwości, potrzeb, dążeń i pragnień z ideami ogólno-narodowemi.

Za czasów orkanowskich zaczęło się to stawać rzeczywistością. Wtedy swoisty smutek, jaki cechuje Jego pieśń, a niewątpliwie i samego poetę, niknie... A dlaczego? Mówi sam:

„Pośrodku cudów żyjemy. W oczach naszych postąpiła stumilowemi krokami dziejowa konieczność, znacząc słupami zdumień olbrzymiość posunięć".

Jednym z tych cudów jest wymaszerowanie „chłopców" góralskich na alarm rogu legjonowego do walki o wolność Narodu, a Orkan dumnie się o tem wyraża:

„I ponieśli się „siumnie", a „hyr" szedł za nimi. Wysłużyli sobie w Polsce własną dywizję, której też „Jędruś" z Białego Dunajca generałuje."

Tak oto Orkan, pieśniarz ludowy, niepospolity artysta, niezwykły społecznik i socjolog, świetny znawca swej ziemi i duszy ludowej jest pionierem regjonalizmu, który połączy i ściśle zjednoczy Podhalan ze sprawami ogólnemi, wzbogacając kulturę ogólno-narodową. Regjonalizm wzbogaca wydajnie kulturę narodową. W ten sposób dochodzi wielki pieśniarz do afirmacji życia i do umiłowania cudu najwyższej, mocarnej i budującej Prawdy.

Prawda ta niech będzie gwiazdą przewodnią dla rozwijającego się ducha regjonalnego na innych odcinkach naszej Ojczyzny.

J. Witek.

Związek Polskiego Nauczycielstwa Sz. P. w służbie idei kultu Podhala i Tatr.

Miłość Ojczyzny nie jest zdawką frazesu, lecz pełną treścią ukochania żywego słowa, języka własnego narodu; jest pietyzmem sztuki rodzimej, w której ujawnia się dusza człowieka w najsubtelniejszych odcieniach przeżyć: w rozpaczy i nadziei; w uniesieniu namiętności sprowadzonej na dno zbrodni, jak i w odczuciu piękna dla tchnącej pełnią życia przyrody, naszej matki ziemi rodzicielki.

I budzi się i poczyna żyć wspaniałem życiem, tak pojęta — a w regjonalnym ruchu rozniecona — wielka w treści miłość kraju ojczystego. — Rzucone hasło: — „Poznaj twój kraj" — przyjmuje się, obejmując coraz szersze kręgi zainteresowań, sięgając podstaw naszej kultury narodowej w przejawach życia regjonu; w gwarze potocznej, w legendach i w pieśni, w architekturze i rodzimym artyźmie malarstwa, czy rzeźby; w stroju, obrzędach, zwyczajach i obyczajach ludu.

Pracy tej patronują potęgi duchowe Żeromskiego, Reymonta, Kasprowicza, Orkana, radu-

Zygmunt Lubertowicz.

Orkanowej idei...

W martwej roztoce — pękło serce żywe,
śmierć bezlitosna wzięła szczęście całe,
osierociały smreki frasobliwe
i oplatają nagą, głuchą skałę...

Już się skończyła ofiarna powinność,
o dobro braci czujne bojowanie...
Bolesna męka — bezsenna uczynność
i krzyk o ludzkie szczęście — już ustanie...

I któż znów życie poświęci za sprawę
i pieczę weźmie nad skalnem urwiskiem? —
Komu znów wszystko, — co biedne i łzawe
będzie tak drogiem — serdecznem i bliskiem?

Nieprędko który znów ujmie się gazda,
za dolą szarej ciżby komorniczej,
a duch już Franka tuła się po gwiazdach
i serce pękło z nadmiaru goryczy...

Bo on przednowki sam przeżywał marne,
a szczyptę strawy — chciał dzielić z tysiącem,
ugory ducha on obsiewał ziarnem
i słowem Bożem był... błogosławiącem...

Przebolał wiele — i przecierpiał wiele
i najsmutniejszą z sercem zabrał powieść —
z bliźnim zaś każdym dzielił się weselem,
by mu słonecznej radości swej dowieść...

W duszy dziecięcej promienną miał wiosnę
i nic nie kochał w świecie — prócz swej ziemi,
oczy natchnieniem mu grały radosne,
gdy jej miedzami przechodził skalnemi...

Światek gór swoich — kąt szarych osiedli
poznał aż do dna — zgłębił do ostatka...
On wiedział gdzie dziś nędzarze nie jedli
i w której chacie radość była rzadka...

Nie lubił jeno żarłocznego brzucha
rozwalonego nad tłustem korytem...
wtedy bywało płomieniem wybuchał
i piętnem karcił pogardy sowitem...

Rycerskiej duszy — królewskiego serca —
był z skąpanego świata biedny człowiek...
śmierć marzycieli takich nie uśmierca,
choć słońce życia z bladych zetrze powiek...

— — — — — — — — — — —

Bo może... skalne rozstąpią się miedze,
szczęścia przybędzie — i świat się wzbogaci,
gdy człowiek serce poświęci i wiedzę
dla dobra bliźnich — dla cierpiących braci!...

Wytryśnie wtedy zdrój z martwej roztoki,
zdrój, — co pragnienia ugasi sieroce
i wieść stąd święta — pójdzie w świat szeroki
tworząc świat nowy — krzepiąc żywe moce!...

Śpij Marzycielu! — Sen się czasem ziści,
krzyż Chrystusowy — jeszcze lśni nad światem,
błogosławieni są idealiści,
co lud prowadzą natchnieniem skrzydlatem...

Bielsko, lipiec 1930.

jąc się u Pana nad Pany z plonów rzuconego ziarna.

Toteż Związek P. N. Sz. P. żywo podjął ideę Tych, z których nazwiskami związał zręby ideologji organizacji nauczycielskiej, zmierzającej do pomnożenia duchowego dorobku zmartwychwstałej Polski. Przekazane myśli przez autora „Przepióreczki", czy też autora „Listów ze wsi" są dla nauczycielstwa i organizacyj nakazami testamentów, które za wszelką cenę Związek realizuje i wykonać je musi.

Powołując się na Nałęczów, Szyce, względnie na organizowane dla nauczycielstwa wakacyjne kursy regjonalne — w różnych ośrodkach Polski — z dumą możemy stwierdzić, że Związek P. N. Sz. P. ma ambicję wydźwignięcia na szczyty tych zdrowych, oryginalnych skarbów rodzimej kultury ludowej. Tej kultury, której natchnieniem był poświst wichru, jego tajemna, niezrozumiała a obłędem szaleństwa opętana, dzika muzyka bezbrzeżnego lasu. — Kultury, wzrosłej wśród spiekoty upalnego dnia roboczego, w blaskach zwycięstw i w cieniach klęsk toczonej walki z ziemią przez chłopa polskiego, z tą ziemią, którą ukochał całą pełnią swej rogatej duszy.

W te tajniki duszy chłopa polskiego pragnie wniknąć polski nauczyciel, czyniąc to bardzo powoli, z odczuciem delikatnych wiązadeł, które łączą, jak i zapór, które dzielą dwa światy poglądów dwu różnych kultur, człowieka — prostego chłopa i człowieka inteligenta.

Ruch regionalny nie ma więc nic wspólnego z chłopomanją, chociażby reprezentowaną w egzaltującej Radczyni z „Wesela" Wyspiańskiego, ani też cech ochłapu łaski pańskiej, płonącej słomianym ogniem chochoła.

Z hasłem: „Poznaj twój kraj ojczysty" — tworzy Związek P. N. Sz. P. wakacyjne kursy regjonalne w tych regjonach, które swem bujnem życiem najbardziej mogą porwać nauczyciela i wywrzeć wpływ na jego mentalność.

Takim regjonem hojnych bogactw rodzimej kultury ludowej jest Podhale. — Kto raz spojrzy na majestat gór, kto wpatrzy się w granity Tatr, kto wsłucha się w melodję pieśni góralskiej, podsłucha wiecznie żywą legendę hal, perci i strążysk, kto napotka się na każdym kroku z odrębnym charakterem swoistej sztuki, obok oryginalnej gwary językowej, obok ściśle z Podhalem związanych cbyczaji, zabobonów, **ten wyniesie w sercu wielką miłość gór i Podhala. Powiezie ją w zakątki najodleglej położonych krańców Polski, wraz z szacunkiem dla prostego chłopa.**

Dlatego rok rocznie od ośmiu lat zjeżdżają się członkowie Związku P. N. Sz. P. tu na Podhale, biorąc żywy udział w ruchu kulturalnym letniej stolicy Polski. Z obliczeń i zestawień statystycznych wynika, **że w Zakopanem z kursów korzysta około 500 sił nauczycielskich,** których urządzenie techniczne, opłata prelegentów jest przez Związek subwencjonowana kwotą 10 tys. zł rocznie.

Z inicjatywy Związku staje więc do pracy propagującej kult Podhala i Tatr skromny nauczyciel szkoły powszechnej, obok literatów, malarzy, rzeźbiarzy, obok najprzedniejszych naszej Ojczyzny. Za oszczędności czynione z elementarnych potrzeb życia codziennego zjeżdża na wakacje do Zakopanego Nauczycielstwo Związkowe i z zapałem bierze udział w związkowych wykładach uniwersyteckich, uczestniczy w kursach, pogłębiając podłoże ideowe swego posłannictwa. Ten ideowy wysiłek, dający się porównać z wysiłkiem zapalonych taterników, którzy wspinając się na niedostępne turnie, by objąć wzrokiem umiłowany cud Podhala — ma niewątpliwe wartości.

Wszak wśród Nauczycielstwa związkowego są jednostki ściśle zespolone z ruchem podhalańskim. Wystarczy wymienić nazwiska związkowców Malickiego, Patkowskiego, Maja, Dorulę i wielu innych, którzy ofiarną pracą przyczyniają się do ożywienia zainteresowań ruchem regjonalnym Podhala wśród nauczycielstwa, budzący w szeregach nauczycielskich kult dla Tatr. Ta praca czołowych związkowców szerzenia idei kultu dla Podhala i Tatr, ten wysiłek nauczycielstwa Związkowego dla zrozumienia kultury ludu podhalańskiego ma więc niewątpliwe wartości, omówione na wstępie artykułu.

To, co zrodziło się pod wpływem Podhala w duszach Tetmajerów, Kasprowiczów, Orkanów, to co jest przyszłością nieznanego jutra Polski, to wszystko, co blaskiem piękna może opromienić człowieka-idealistę, przyspieszyć jego serca rytm, wszystko i wszystkie siły napiąć do czynu walki o czystość ideału Obywatela-chłopa polskiego, — wszystko to przyjmie się w duszy nauczyciela, który nawskroś poznał Podhale i niebotyczne szczyty Tatr.

Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, pojmując tak pracę wśród nauczycielstwa, służy dobrze nietylko sprawie kultu Podhala i Tatr, ale i dobrze służy przyszłości całej Polski.

Zakopane, 13 lipca 1930.

Kowicki Karol.

Cieniom śp. Zosi Smreczyńskiej (Orkanówny).

Jeszcze ci echa nie przebrzmiały w górach,
nie doszeptały potoki pacierza, —
a już po Gorcach wieść oblata świeża,
że w ślad za Ojcem odeszła i Córa!...

— O, jakże dzisiaj smutna i ponura
chata w Porębie, gdy ktoś ku niej zmierza!...
— — — — — — — —

Nikt nie ożywi już jej w podwieczerza
piosnką o cudnych koralowych sznurach —

i nikt tych pierwszych natchnień nie wygłosi,
jeno w jedlinie wiatr czasem zapłacze;
jeno jęk wzleci od szczytu Turbacza
hen, wzwyż — ku lubej Orkanowej Zosi!...

1930 r. E. Kłoniecki.

W sprawie stanu oświaty i szkolnictwa na góralszczyźnie.

Przyszli panowie z kursów nauczycielskich i zażądali artykułu do numeru, poświęconego Orkanowi.

O czem pisać? Oczywiście o tem, co było przedmiotem zainteresowania zmarłego poety, a co jednocześnie wiąże się silnie i najściślej z szarą, codzienną pracą nauczyciela szkoły powszechnej. A pozwolę sobie jeszcze dodać: co jednocześnie i podpisanemu leży od kilku lat na sercu.

Wkraczam w dziedzinę szkolnictwa, oświaty i kultury na Podhalu. Na usprawiedliwienie, iż imam się nieswojej rzeczy, pozwalam sobie zaznaczyć, iż już kilka razy skorciło mnie do poruszenia podobnych tematów.

Z różnym skutkiem. Niezawsze takim, jaki oczekiwałem. Podniosłem np. ongiś sprawę nagrody literackiej Podhala. Nagrody co prawda

Kartka z pamiętnika.

A było to w pewien styczniowy, siarczyście mroźny odwieczerz 1928 r., kiedy to w całej Polsce wrzało jak w ulu z racji wyborów do ciał ustawodawczych. Z sędziwym patrjarchą ruchu ludowego, Jakóbem Bojką, poszliśmy na kawę do Grandu w Krakowie, gdzie spotkaliśmy przy stoliku piewcę Podhala, śp. Władysława Orkana.

Obaj chłopi, ten znany w całej Polsce stary Kuba z Gręboszowa, rzucający od lat 40 „łzy i ból chłopski" na łamy pism ludowych i Prometeusz podhalański serdecznie się ucałowali, a ja z tym ostatnim wymieniliśmy swe nazwiska, jako osobiście sobie nieznani.

Nigdy nie zapomnę wrażenia, jakie wywarł na mnie Władysław Orkan. Twarz wyrazista, piękna, nieprawdopodobnie mądre, wielkie, czarne oczy pełne słodyczy a zarazem głębokiego smutku, w całej postaci jakieś wielkie dostojeństwo i powaga, jednem słowem człowiek niecodzienny, budzący i nakazujący mimowoli szacunek dla siebie.

A w pogawędce, to ci taki łatwy, serdeczny i swojski, jakbyś się od dziecka z nim chował.

Zaczęliśmy we trójkę gwarzyć na temat aktualny, a więc o polityce i wyborach, orjentacjach i nastrojach politycznych w całym kraju, a zwłaszcza na wsi, która w tym gorącym czasie srodze bywa kuszona przez farbowanych przyjaciół i opiekunów ludu.

— Jeżeli chodzi o lud — mówił autor „Franka Rakoczego" — to psychika jego jest powszędy jednaka. Wierzy on i ufa jak dziecko, że marny jego byt polepszą trybuni ludowi, którzy niestety tylko we wybory „kochają lud", a po wyborach, w sposób bezprzykładnie nieuczciwy pozostawiają wieś z jej biedą i nędzą samej sobie".

— I dokądże lud będzie tak haniebnie oszukiwanym? — zapytałam z oburzeniem.

Uśmiechając się smutnie gazda podhalański odrzekł:

— Uważam, że do tej chwili daleko jeszcze, nim przedstawiciele narodu zrozumią swą rolę jako wzniosłą misję obywatelską, by kraj z okowów nędzy i ciemnoty wyzwolić."

— Należy wszcząć jakąś akcję w tym kierunku, by te stosunki uzdrowić i rozwój wsi pchnąć na nowe tory — wtrąciłam nieśmiało.

— Otóż wy właśnie, nauczyciele — ciągnął dalej Orkan, macie w ręku klucz do rozwiązania tej bolesnej sprawy.

Rzuciłam nań wzrok pytający.

— Państwo wiecie — mówił, — że pruski nauczyciel w roku 1871 wygrał wojnę z Francją, o czem chlubnie zapisała historja niemiecka. A ja święcie i niezbicie wierzę, że polski nauczyciel w Polsce odrodzonej wygra w niedalekiej przyszłości wojnę stokroć gorszą, bo wojnę z ciemnotą, nędzą i wszelkiemi nieprawościami, które zatruły ducha narodowego i nie pozwalają mu wzlatywać w górne regjony.

Tak — przerwałam — ale z nauczycielem niemieckim współpracuje całe społeczeństwo, rząd, to też tam praca idzie w szalonem tempie.

— Eh! nie trzeba być pesymistką. To brzydko — karcił mię z uśmiechem. — Sama Pani, jako nauczycielka, widzi, że i u nas tysiączne rzesze nauczycielskie chwyciły już krzepko za pług i orzą rzetelnie twardą, kamienistą, zachwaszczoną glebę serc i umysłów maluczkich. Prężą się w trudzie barki, krwawią stopy, mdleją ręce, ale oracze nie ustają i z uporem iście chłopskim zdążają do wielkiego celu, któremu na imię: oświata i dobrobyt.

I już świtać zaczyna na wsi, wzrasta bowiem uświadomienie obywatelskie, podnosi się kultura gospodarcza, ot, właśnie kręci się zwolna ów bat na wypędzenie przekupniów politycznych ze wsi.

— A jak przedstawiają się stosunki gospodarczo-oświatowe na Podhalu? — zapytałam.

— Ze względu na warunki geograficzne, sprawy te smutno się przedstawiają — odpowiedział. — Ale, potrafili Niemcy i Szwajcarzy w krajach alpejskich stworzyć dla tamtejszej ludności podgórskiej możliwe warunki bytowania przez zorganizowanie przemysłu domowego, drzewnego i hotelarskiego, sądzę, że i u nas z czasem znajdą się ludzie dobrej woli podparci przez rząd, którzy dadzą inicjatywę do poczynań zmierzających ku podniesieniu stanu zamożności biednej ludności podhalańskiej, bo warunki klimatyczne zwłaszcza są po temu, tylko trzeba je umiejętnie wyzyskać!

Zasłuchana, chłonęłam niemal każde słowo tej głębokiej rozmowy, owianej wielką troską o los wsi polskiej, nie zauważyłam nawet, że już chwilę stoi przy naszym stoliku Dr. D., co oczywiście przerwało naszą rozmowę.

Z serdecznym żalem żegnałam się tego wieczora z Władysławem Orkanem, który mi na ostatku jeszcze powiedział:

— Nauczyciel zbuduje nową, demokratyczną Polskę, w której będzie jasno, syto i ciepło wszystkim jej dzieciom.

* * *

Nie przyszło mi wówczas na myśl, że w dwa lata później to wielkie, szlachetne serce, „kochające miljony i za miljony cierpiące katusze", na wieki bić przestanie, a ja w wielkim, żałobnym pochodzie pójdę za jego trumną, przed którą pochyliły się w głębokim hołdzie sztandary Rzeczypospolitej i omal cały naród.

Odszedłeś w nieznane zaświaty wielki Synu Podhala, ale świetlany Twój duch pozostał tutaj z nami i będzie dla nas i następnych pokoleń drogowskazem, jak niestrudzenie iść poprzez lud ku mocarstwowej Polsce.

Zakopane, 14. VII. 1930.

Świątkówna Katarzyna.

dotąd niema, ale bądź co bądź Zakopane zdobyło się na podobny, piękny gest wyznaczenia pensji zasłużonemu piewcy góralszczyzny. Poruszyłem kiedyś sprawę regjonalnych czytanek dla szkół podhalańskich. Jakby w odzew na wyzwanie wyszła z druku czytanka. Co prawda, grubo inna, niż sobie wyobrażałem, — ale przecie regjonalna czytanka.

Czy obecne wezwanie odniesie skutek? Ale nie taki połowiczny, niedociągnięty, lecz pełny i dokumentarny.

To zależy nie od rad powiatowych czy gminnych, nie od jednego czy dwóch autorów, lecz od zbiorowego wysiłku całej gromady.

Przed kilku laty przedstawiłem dyr. Malickiemu, iż jedyne i to niedostateczne opracowanie powiatu nowotarskiego pod względem oświatowym ukazało się jeszcze w 1908 roku w niewielkiej broszurce. Że o szkolnictwie i oświacie powiatów limanowskiego, myślenickiego itd. wogóle nie posiadamy rzeczowych materjałów. Że rozwój polskiej szkoły na Spiszu i Orawie na szczególną zasługuje uwagę. Że należałoby koniecznie w wyłącznem niemal oparciu o nauczycielstwo w wymienionych powiatach, — na początek w powiecie nowotarskim, — zebrać skrupulatnie materjały do oświaty szkolnej i pozaszkolnej, oddać do opracowania upatrzonemu znawcy i cenną monografję wydać w wydawnictwach Muzeum Tatrzańskiego, które nie myśli ograniczać się jedynie do historycznej przeszłości, etnografji i literatury.

Z tych dyskusyj powstął nawet projekt kwestjonarjusza.

W tym samym mniej więcej czasie na jubileuszowym zjeździe Podhalan w te słowa przemawiał Władysław Orkan:

„Z natury rzeczy Sekcja Związku Nauczycielskiego sprawom regjonalnym oddana, główną uwagę, myślimy, poświęci szkołom zaniedbanym na wsi, starając się o zastąpienie planów szablonu dotychczasowego związanemi z tradycją miejscową wartościami, — coby już było zadaniem na lata".

Nie idę tak daleko. Proponuję robotę, także nie najkrótszą, także wymagającą czasu i lat. Proponuję jednak narazie tylko opracowanie podstaw wszelkiej dalszej akcji regjonalnej, opracowanie stanu szkolnictwa i oświaty na góralszczyźnie. Zamiast nierealnych, przekraczających siły i wiedzę nauczycielskiej gromady szumnych haseł o wszechstronnej monografji powiatu, przedkładam projekt o wiele skromniejszy, ale naprawdę bliski nauczycielstwu i jedynie przez nauczycielstwo dający się opracować jako rzeczywista i podstawowa wartość.

Może plan takiej zbiorowej monografji trafi do nauczycielskich ognisk. Tylko od nich zależy, czy ubogie jeszcze w monograficzne opracowania Podhale wzbogaci się tak niezbędnem wydawnictwem.

Juljusz Zborowski.

Ojcze Podhala!

Kirem żałoby okryły się turnie.
Zda się nie patrzą, jakto drzewiej, górnie!
Chylą się kornie w swoim majestacie,
W smutku żałości — snać po wielkiej stracie!

Zapadły regle w głębokiej zadumie,
Szepczą modlitwę w cichym gwar poszumie.
W głębokim smutku pogrążone hale.
Tęskliwy dzwonka głos w błękitne dale
Płynie... w żałości, smętku się rozpływa...
Po kim i za kim taka żałość ckliwa?

Czemuż ból straszny nasze serca toczy?
Czemuż zamglone są z żałości oczy?

Odszedłeś od nas na wieki, na zawdy,
Ty, coś miłował „moce twórczej Prawdy";
Coś przez „Golgotę szedł i przez konanie"
Nieodżałowany, Piewco! Orkanie!

Smutek, ból wielki serca okala.
Po stracie Ojca i Piewcy Podhala.

Błasiński Stanisław.

OSTRZEŻENIE.

Pojawił się w Zakopanem miód pszczeli podejrzanej jakości, sprzedawany przez okolicznych górali jako miód Wł. Roszka. Ostrzega się, że miód bez etykiety, z napisem:
„Kuracyjny miód tatrzański z pasieki kierownika szkoły Władysława Roszka w Olczy"
nie pochodzi z tej pasieki.

Uzasadnienie koncertów popularnych.

Z różnych stron padały pytania co do racji bytu koncertów popularnych; podkreślano przy tem fakt, że 2 koncerty tygodniowo — to zadużo na Zakopane, że z drugiej strony, nikt na te koncerty chodzić nie będzie, bo tosamo usłyszy w parku — gratis.

Pozwalam sobie odpowiedzieć na to, dlaczego koncerty popularne uważam za potrzebne i uzasadnione.

Przedewszystkiem należy sobie uprzytomnić, że w muzyce, więcej niż w każdej innej sztuce, przepaść między szczytem piramidy a jej podstawą jest olbrzymia. Jeśli każdy prostaczek od biedy zrozumie i odczuje każdy utwór poezji (z wyjątkiem chyba poezji filozoficznej), a często i lubować się nim będzie, — to w muzyce olbrzymia ilość utworów jest zupełnie niezrozumiała, a więc „nudna" dla ludzi nie posiadających pewnej przynajmniej kultury muzycznej. Kompromisowy repertuar zraziłby wszystkich, a nie zadowolnił nikogo. Uważam, że lepiej jest, że nawet konieczne jest dać każdemu swoje: suum cuique!

Następnie nie zgadzam się z mniemaniem, że koncert w parku zastąpi koncert w sali — przy tymsamym programie. Tensam utwór zupełnie inne robi wrażenie w parku, gdzie człowiek obok muzycznych wrażeń doznaje mimowoli tysiąc innych — a w sali, gdzie dusza ludzka poddaje się tylko wrażeniom muzycznym, gdzie żaden szmer, żadne zjawisko optyczne nie mąci skupienia, nie przerywa procesu upajania się.

Wreszcie nie uważam za słuszne takie postawienie sprawy, że skoro publiczność „parkowa" ma do swej dyspozycji koncerty w parku, to już wszystko w porządku. Nie przeczę, że orkiestra ma za zadanie uprzyjemnić pobyt w Zakopanem naszym gościom, ale z tego nie wynika, byśmy zupełnie zapominali o stałych mieszkańcach Zakopanego. Otóż w parku przez cały tydzień bywa tylko publiczność, złożona z gości, Zakopiańczycy zaś — z małemi wyjątkami przy pracy (urzędnicy państwowi i prywatni, handlowcy, robotnicy, górale etc.). Dla tej to ludności głównie zorganizowano koncerty popularne.

Z pierwszego koncertu można wnioskować, że koncerty te będą się opłacać, może nawet będą dawać mały dochód. Jest to próba; gdyby przyszłość pokazała, że frekwencja jest za mała, — nic łatwiejszego, jak zaprzestać dalszych koncertów.

Dalszy więc los tych koncertów zależy od samej publiczności. **A. Seelieb.**

KRYSTYNA BRUDZIŃSKA.

„Każdy jest panem na swoich śmieciach"...

Każdego roku na wakacyjne miesiące wędruję po Zakopanem. Nie stać mnie na wyjazd poza granice tej miejscowości, zresztą jest ona tak rozległe rozbudowana, że dostarcza w każdym kącie nowych wrażeń.

Otóż tego roku przyszła mi ochota zamieszkać na parcelach urzędniczych...

Po co? Na co? Jakie licho mnie tu przyniosło? Takie, mniejwięcej pytania, zadawali mi już niektórzy z „parcelantów". —

Zrozumieć będą mogli dopiero po przeczytaniu tej... impresji, natchnionej „parcelami"...

Duch twórczy, pewne zdolności „dziennikarsko-literackie" — ciekawość kobieca, intuicja, **że mnie właśnie tu potrzeba,** jednem słowem rozpęd jakiś dziwny, żywiołowy, aby się wygadać, to wszystko skierowało mnie do tej tak pięknie brzmiącej osady o tytule: „parcele urzędnicze".

Kiedy bowiem śp. hr. Zamoyski swym pańskim gestem i szczodrą ręką, ofiarował urzędnikom do pobudowania domów te parcele, wyobrażałam sobie, jak to może kiedyś wyglądać.

Wśród lasu na 6-morgowej polanie, wykarczowanej starannie, malownicze domki „urzędnicze", otoczone ogródkami, droga porządna z dostępem do każdego domku, ścieżki spacerowe w lesie obok, wszystko planowo i estetycznie rozmieszczone; taki mały „raj" — słusznie się należący „urzędnikom", aby po żmudnej, mrówczej swej pracy znaleźli odpoczynek we własnym swym domku.

Rzeczywistość przeszła moje marzenia...

Zamiast owych „sielankowych" domków ujrzałam bezładnie porozrzucane wille, podobne do wszystkich oficjalnych i tajnych pensjonatów w Zakopanem, a nawet jeden prawdziwy i jawny pensjonat, „urzędniczy" prawdopodobnie... Tu i ówdzie „projekty i szkice" ogródków, wśród kamieni, natomiast zamiast owej drogi porządnej — kamienisty „szlak" lub pniaki zarosłe trawą, wogóle coś nieokreślonego, co „komunikacyjnym" środkiem nazwać nie można.

Wszędzie naokoło w nieprawdopodobnej ilości śmiecie — śmiecie... i czasem jeszcze kwiecie... „Robak się lęgnie i w bujnym kwiecie" — więc i na tej polanie i w lesie... śmiecie...

Gdy to zdziwienie moje śmiałam wyrazić na parcelach, a jest to odwagą cywilną z mej strony, skoro tu mieszkam (oświetlenie też bardzo niewystarczające), zaproponowano mi odrazu — wywiezienie na taczkach; kto wie, czy nie skorzystam z tego „przejazdu", bo żal mi konia — mego przyjaciela gazdy Pająka, który mnie tu z walizkami przez tę „puszczę" i karczowisko przywiózł...

Usłyszałam też różne „przytyki" z okien willi „parcelantów".

Mniej więcej w tym sensie: 1) że mówię (ja!) jak ślepy o kolorach, bo nigdy nie miałam willi (widocznie ta „bezdomność" nie zaszkodziła memu zdrowiu i humorowi!), nie budowałam willi — a przy budowie muszą być śmiecie...

2) Biednych urzędników, którzy z trudem i wysiłkiem wielkim finansowym — stawiali te „domki" 15-to i 20-to pokojowe, nie stać na uporządkowanie obejścia, pakę na śmiecie etc...

3) „Może Pani pisać i tak, to nikomu nie zaszkodzi...".

Otóż, to ostatnie zdanie najwięcej mi trafiło do przekonania i właśnie dlatego piszę, bo wiem, że nikomu nie zaszkodzę... Czego się już w „Zakopanem" nie pisało o Zakopanem — i dużo to pomogło?...

Rozczulam się tylko nad biedą urzędnika polskiego, którego całem bogactwem są — śmiecie — i na nich tylko czuje się panem!!...

Muszę jednak zaznaczyć, że „bogactwa" te rozrzucała lekkomyślnie i trwonią po całym lesie, otaczającym parcelę... Widocznie nie uznają zakopanych skarbów, jak ów „skąpiec" Harpagon Moliera...

Są opowiadania dla młodzieży ku „nauce i przestrodze" pisane — o różnych chłopcach „śmieciarzach", którzy grzebiąc po śmietniskach, sortując i sprzedając śmiecie, stali się... miljonerami.

Otóż na „parcelach" — drogi dojazdowej dobrej brak — ale droga do bogactwa, ze śmieci — otwarta!

Czego tam bowiem niema na tych śmietniskach w lesie i na polanie niezabudowanej jeszcze...

Buty, pantofle, sandały, pudełka od gilz, zapałek, puszki wszelakiej wielkości, wiadra, miednice, garnki, grzebienie, kości, pończochy, koszule, ścierki i worki, pióra i pierze, koronki i tasiemki, skorupy z jaj i porcelany, flaszek stosy całe — szkła mnóstwo i papierów... Są nawet i ciekawsze rzeczy — jak np. pod świerkiem stoi sobie skrzynia, taka przenośna z urządzeń prowizorycznej „kanalizacji" zakopiańskiej. Wyniesiono ją tu pełną i ustawiono w lesie... dla wiewiórek i wron może, aby je... „ucywilizować"... „Wierny" las wchłonął zawartość i wonność tejże skrzynki — a pudło zostało i stoi sobie pod smereczkiem... Można umieścić napis: „usiądź przychodniu i spocznij" — tak to niewinnie wygląda, jak ławeczka jakaś...

Co tu dużo mówić, cały skarbiec się znajduje w tych lasach — trzeba pójść i zobaczyć. Oprócz

Sport w Zakopanem.

Klasyczny bieg sztafetowy. Po raz piąty urządzony przez Oddział Narc. „Sokoła“ klasyczny bieg rozstawny, sztafetowy Zakopane-Morskie Oko i zpowrotem, odbywał się tego roku pod hasłem wyrwania pierwszego miejsca dotychczasowemu zwycięzcy tego biegu, Sekcji Narc. P. T. T. Ambicjami temi przepojone były szczególnie sztafety S. N. „Wisła“ i Oddz. Narc. „Sokoła“, które w latach poprzednich musiały się zadawalniać drugiem lub trzeciem miejscem. Po dwu dniach deszczu, jaki padał w piątek i sobotę, wypogodziło się w nocy z soboty na niedzielę i dzień 13 lipca wstał pogodny, ukazując nam szczyty tatrzańskie, obielone świeżo spadłym śniegiem. Ochłodzenie temperatury, słoneczna pogoda przy dość silnym wietrze stwarzała dogodne warunki dla biegu, który na starcie przed hotelem „Morskie Oko“ zgromadził przed godziną 9-tą rano zawodników, kolegjum sędziowskie i liczną publiczność. Zjawienie się publiczności w pokaźnej liczbie nie tylko przy starcie, ale i na trasie, świadczy o zainteresowaniu, jakie ta piękna konkurencja sportowa wywołuje w społeczeństwie Organizacja biegu spoczywała w rękach O. N. Sokoła, a głównie jego prezesa p. Adama Krzeptowskiego. Kolegjum sędziów płk. Wagner, inż. Stefan Meyer, Ignacy Bujak, Bąbała Władysław, prof. Borzęcki Mieczysław, Krzeptowski Adam oraz delegat K. S. „Strzelec“ z Krakowa. Walka toczyła się o puhar przechodni, ufundowany przez Stały Komitet Imprez Sportowych, który otrzymuje na rok w przechowanie zwycięska sztafeta, po trzechkrotnem zdobyciu przez nią pierwszego miejsca przechodzi on na jej własność. Pozatem wszyscy zawodnicy zwycięskiej sztafety otrzymali żetony. Dwie następne sztafety otrzymały po jednym żetonie dla zespołu. Każda sztafeta składała się z dziesięciu zawodników. Na starcie o godzinie 9-tej zjawiło się pięć sztafet, a to: Oddz. Narc. „Sokoła“, Sekcji Narc. P. T. T., Strzelca Zakopane, Strzelca Kraków i S. N. „Wisły“ Zakopane. Co do tej ostatniej sztafety podniósł zarzuty jeszcze przed startowaniem p. Adam Krzeptowski — ze względów regulaminowych — zarzuty te po skończonym biegu podtrzymali również reprezentanci w kolegjum sędziowskiem klubów S. N. P. T. T. oraz Strzelca Zakopane i Strzelca Kraków, w rezultacie czego sztafeta S. N. „Wisły“ została zdyskwalifikowana. Dyskwalifikacji tej „Wisła“ nie uznaje i wnosi protest do Zarządu Związków Sportowych.

Walka na trasie była zacięta i toczyła się ze zmiennem szczęściem. Ostateczne wyniki są następujące: pierwsze miejsce i puhar przechodni zdobyła sztafeta Oddz. Narc. „Sokoła“ w składzie: Jarzębiak, Kysiak, Nowacki, Worotniak, Mardula, Kliszewski, Kącik, Szatkowski, Bursa i Szostak Antoni, uzyskując czas 3 godz. 22 min., lepszy o 5 min. 46 sek. od przeszłorocznego, drugie miejsce zajęła sztafeta Sekcji Narc. w czasie 3 g. 23 m. 02 sek. W sztafecie tej biegali: Bronisław Czech, obaj Skupnie, Marcinowski, Krzeptowski Andrzej II-gi itd., trzecie miejsce w czasie 3 g. 25 m. 30 s. zajęła sztafeta Strzelca Zakopane, czwarte w czasie 3 g. 36 m. 45 s. sztafeta Strzelca Kraków. Sztafeta S. N. „Wisła“, która mimo zastrzeżeń wzięła udział w biegu, uzyskała czas rekordowy tej trasy, a mianowicie 3 g. 16 m. 10 sek.

Czy prenumerujesz już organ Z. P. Z. „ZAKOPANE“?

Jak dzieci propagują Zakopane.

Leżą przed nami dwa numery pisemka dla młodzieży p. t. „Nasz Świat“, a to nr. 14 i 15 z kwietnia b. r. W pierwszym z nich znajdujemy pod tytułem „Młodzież szkolna z Zakopanego do młodzieży w Działdowie“ list jednej z uczenic tutejszej Szkoły powsz. do koleżanek w Działdowie. List ten redakcja owego pisemka wybrała z całej serji listów, jakie uczenice naszej szkoły przesłały wraz z drobnemi upominkami w formie kart pocztowych, zasuszonych szarotek i t. d. swym koleżankom. List ten, który posiada duże walory propagandystyczne naszego uzdrowiska, pozwalamy sobie przedrukować w całości, gdyż odzwierciadla on dosadnie to wielkie umiłowanie Tatr i Zakopanego, które od pierwszych lat dziecięcych opanowuje serca nasze i związuje je raz na zawsze z tym pięknym zakątkiem Polski.

Młodzież szkolna z Zakopanego do młodzieży w Działdowie.

Zakopane, dnia 28 lutego 1930 roku.

Kochane Koleżanki!

Z jednego krańca ziem polskich przesyłamy Wam, dzieciom, na drugim krańcu Polski przebywającym, serdeczne pozdrowienia i życzenia powodzenia w pracy i w zabawie. My bardzo pragniemy odwiedzić Was i poznać i Was także zapraszamy do Zakopanego, skąd Wam te słowa przesyłamy. Zakopane jest doliną. Ślicznie położone wśród gór, ma tysiące pięknych widoków, podziwianych przez wszystkich, którzy tu przebywają. Wszędzie dokoła widać piękne góry, wysokie, zda się, że nieba sięgają. Ale najpiękniejsze są góry w zimie. Pokryte śniegiem, stoją białe, poważne i groźne, oślepiające białością odbijanych promieni słońca. Olbrzymie lasy, zwane reglami, w białej, śnieżnej szacie, pokrywają ich stoki. U stóp gór, tych odwiecznych olbrzymów, rozciągają się białe pola, zalane potokami jasnych, słonecznych promieni, w których skrzy się śnieg blaskiem rozsypanych brylantów. Małe, górskie potoki i strumyki, niczem niewstrzymane w swym pędzie, przelewają w słońcu lśniące swe wody. Inne, większe, stoją ciche, skute lodową powłoką. Ale dzień zimowy krótki. Słońce chowa się za góry, których wierzchołki toną w różowym blasku. Wkrótce po ciemnoszafirowem tle nieba płynie księżyc i jak wielka lampa oświeca ziemię. Miljony gwiazdek migocą w przestworzach błękitnawemi światełkami. Góry, lasy i pola toną w złotej poświacie księżyca i wyglądają, jak zaczarowane. Trudno sobie wyobrazić coś piękniejszego i więcej tajemniczego, jak noc księżycowa w Tatrach.

Zakopane, które jest jednym z najpiękniejszych zakątków w Polsce, jest też stolicą sportów zimowych. Uprawiane są tu wszystkie sporty zimowe, jak sport narciarski, łyżwiarski i saneczkowy. Co niedzielę prawie odbywają się tu zawody narciarskie, jak skoki na wielkiej skoczni, zwanej Krokwią, i biegi. W Zakopanem są dwa stadjony: wielki i mały. Na stadjonie wielkim odbywają się wyścigi konne i skjöring, czyli jazda na nartach za koniem lub samochodem. Na stadjonie małym jest urządzona ślizgawka, na której jeździmy na łyżwach. Zdziwi Was zapewne, że jeździmy na stawie sztucznym, ale w Zakopanem niema stawów naturalnych, gdyż takie są tylko w górach i są one bardzo piękne. Tak na łyżwach, jak na nartach umie jeździć prawie każde dziecko, które zaledwie zaczyna chodzić do szkoły. W dzień Zakopane tętni życiem, wszystko cieszy się i śmieje do słońca i życia. Na każdym pagórku gromada dzieci i starszych jeździ na sankach i nartach. Na ulicach dźwięczą wesoło dzwonki koników, ciągnących sanie. W nocy wszędzie zalega cisza, czasem tylko z oddali słychać jeszcze dźwięczny głos dzwonka sanek, mknących po wysrebrzonej miesięcznem światłem ulicy.

Kończymy ten list o naszych górach i oczekujemy od Was odpowiedzi z opisem Waszej okolicy.

Gdy spotkacie się z Waszemi Koleżankami z Prus, pozdrówcie je od nas i powiedzcie im, że pamiętamy o nich i życzymy im wytrwania w mowie polskiej i miłości rodzinnego kraju.

Zasyłamy Wam serdeczne pozdrowienia.

Janina Stankowiczówna,
uczenica VII-ej klasy.

List powyższy nie pozostał bez odpowiedzi, a ponieważ odpowiedź łączy się z nim ściśle i przynosi w swej treści tak charakterystyczną rzecz, jak stwierdzenie klasycznego przysłowia, że „każda liszka swój ogon chwali“, a pozatem stwierdza, że miejsce rodzinne jest zawsze najdroższe sercu, przeto i tę odpowiedź pozwalamy sobie podać in extenso:

Odpowiedź koleżankom z Zakopanego.

Działdowo, dnia 27 marca 1930.

Kochane Koleżanki!

Niezmiernie ucieszyłyśmy się Waszemi listami, a tem więcej pamiątkami i szarotkami, któreście nam przysłały. Śliczny musi być widok gór, i jak tylko będziemy mogły, wybierzemy się do Was, abyśmy mogły oglądać i podziwiać piękną i uroczą krainę wysokich Tatr. Bardzo dziękujemy za pamięć, a pokrótce opiszemy naszą okolicę. Kiedyśmy otrzymały listy z Zakopanego, czytałyśmy je, podając sobie z rąk do rąk. Chłopcy bardzo byli ciekawi słyszeć o Waszem mieście, to też pan nauczyciel przeczytał kilka listów w klasie, aby wszyscy mogli słuchać opisów Waszej okolicy. Niektórzy przekonywali, że u nas jest ładniej, ale to pewnie dlatego, żeśmy tu wyrośli i przyzwyczaili się do naszych warunków. Działdowo leży w pięknej, pagórkowatej okolicy nad rzeką tejże nazwy. Jest czyste i spokojne miasteczko, liczące około 5 tysięcy ludności. Zamieszkane jest przeważnie przez chrześcijan Polaków, jest także kilku Niemców, a zaledwie pięć rodzin żydowskich. Jest u nas kilka szkół, jak: Państwowe Seminarjum Nauczycielskie, Szkoła Rzemieślnicza, Kursy Rolnicze Gospodarskie dla dziewcząt, Szkoła Wydziałowa i Powszechna. Działdowo posiada też gazownię i wodociągi. W okolicy Działdowa trwały wielkie walki w 1914 roku. To też prawie całe miasto było zamienione w gruzy. Posyłamy kilka fotografij z tego czasu, abyście mogły zobaczyć skutki strasznej wojny, która szalała nad Działdowem. Posyłamy także widokówki z teraźniejszego Działdowa, które zostało odbudowane, a domy są więcej podobne do will, niż do kamienic. Ciekawym jest też zamek krzyżacki, który znajduje się jeszcze w dobrym stanie, a następnie Muzeum Mazurskie. Poza miastem, nad granicą pruską, rozciąga się las miejski, gdzie odbywają się zabawy szkolne na zakończenie roku. Chodzimy tam także na wycieczki harcerskie, po kwiaty i po jagody. W ciągu zimy jeździmy na saneczkach z górki, która prowadzi do rzeki Działdówki, lub uczepiamy rząd sanek za koniem i tak z wesołemi okrzykami jeździmy aż za miasto. Latem bawimy się w piłkę i inne gry na łące nad rzeką. Z drugiej strony za Działdowem leży piękny park, a w nim kilkadziesiąt mogił z czasu wojny, z sierpnia 1914 roku. Okoliczne pola też są usiane mogiłami z ostatniej wojny. Działdowo ma dużą stację

---

tego zbiorowiska „użytecznych“ względnie przedmiotów, tu i ówdzie na drodze w lesie i pod lasem kupy węgla, żużli, popiołu i sadzy! Ta kupa ostatnia jest ulubioną zabawą dla psów, rodzajem „prestidigitatorskich“ przedstawień — transformacyjnych — bo z białego psa robi się na poczekaniu czarny!

Jedna z tutejszych willi nosi dobrą nazwę, ze względu na stosunek właściciela willi do „parceli“ budowlanej... Nazwa ta brzmi: „Nietwoja“... Dobrze, zgoda... Ale czyjeż są właściwie te wszystkie śmiecie, rozsypane dokoła w lesie i kryjące się wstydliwie za willami, które wszystkie patrzą na Giewont a „oczy“ mają umyte, tak trochę... Rozumiem, jak widzę resztki drzewa z budowy, desek skrawki, trociny, pniaki, cegły, wapno etc. koło domów, niedawno ukończonych, ale i to można jakoś porządniej i estetyczniej poskładać, aby nie raziło swym wyglądem.

Takie „kupy“, jak tu są, przy już zamieszkałych domach, to wprost nie do pojęcia, aby to ludzi kulturalnych nie raziło...

Mówi się nieraz o nieporządku górali, którzy trzymają konie, krowy, owce, kury koło domów mieszkalnych. Znam dobrze chaty góralskie różne, biedniejsze i bogatsze, ale takiego nieporządku, jaki tu jest — przy żadnej nie widziałam. Góral nie ma takich potrzeb, aby tyle śmiecia nagromadzić. Czasem tylko jakaś... buteleczka po „czystej“... Zresztą co nie razi przy chacie i jest „stylowem“ uzupełnieniem „wywczasów letnich“, nie może być dozwolonem przy willi, mającej pretensje i czynsz, nieraz bardzo wygórowany, kulturalnego mieszkania...

Wyjątki zdarzają się wszędzie, więc i na tych „parcelach“ jest parę willi bez zarzutu... Nie wymieniam nikogo, nie szukam przyjaciół, ani nie chcę mieć wrogów. Mam zawsze na myśli ogólne dobro, mówię i piszę prawdę o wszystkiem, co mnie w Zakopanem razi i boli — podpisuję się pełnem nazwiskiem — walka otwarta...

Pragnęłabym, aby to nasze kochane uzdrowisko, obdarzone od przyrody, stało się najpiękniejszem, najczystszem, najkulturalniejszem uzdrowiskiem polskiem...

Pragnęłabym też, aby człowiek kulturalny, a takim jest chyba „urzędnik“ polski, który wtargnął w ten cudny las, otaczający parcele, znaczył drogę czemś innem, jak... śmieciem.

Czy to nie ironja ta droga do willi, zwanej — „Jasną Panią“?

Taka „Jasna Pani“ o brudnem „dessous“ — przy nazwie pretensjonalnej, te kupy śmiecia, węgla i popiołu na drodze...

Nie lubię pisać i narzekać bez konkretnych wniosków, jak złemu zaradzić — bo że śmiecie są, o których piszę, to komisja sanitarna z Drem Masztalerzem powinna była już dawno o tem się przekonać... Ale zapewne nie wie, co z tem zrobić?

Otóż proponuję — urządzić przedsiębiorstwo. Sprzedać hurtownie wszystkie śmiecie z lasów i parceli „Antkom śmieciarzom“ — oni na tem też zarobią — a za pieniądze otrzymane naprawić drogę — tak, aby była **drogą wogóle możliwą.** Wyobrażam sobie męczeństwo koni, które tu woziły materjał na te domy... Brak tu Towarzystwa Ochrony Zwierząt, skoro taka droga jest tolerowaną. Tyle już towarzystw w Zakopanem, byłoby jedno więcej — a co najważniejsze, otwiera się kandydatura na: „prezesa“. — Ręczę, że się zaraz znajdzie kandydat na „prezesa“ — tylko nie wiem, jak to będzie z tym... Antkiem śmieciarzem, którby oczyścił parcele.

Wypisałam już wszystko... A teraz został mi tylko żal, że tak pisać musiałam.

Dokoła szumi las. Ruda wiewiórka skacze po gałęziach — ciemniejsza ją goni... Borówki i poziomki kępami ścielą się przy pniach ściętych drzew... Miękka, bujna trawa na polanie parceli, kołysze piórami swych liljowych okiści... Wszystko wonieje świeżością poranku, pachnie żywicą, perli się rosą....

Giewont z pod oka zmrużonego snem wiekowym spogląda dobrotliwie... Zdaje mi się, że zapłakał — taki grymas zrobił... Nad czem?... Zapewne tylko nad tym lasem dzikim ongiś, nieznanym ludziom i niedostępnym — a dziś przez nich tak brzydko i bezlitośnie przetrzebionym i zaśmieconym...

Przeznaczeniem człowieka jest pracować, zdobywać i czynić ziemię i przyrodę sobie poddaną — ale musi to czynić celowo, nie wolno mu jej zbeszczeszczać w sposób okrutny i pozbawiać uroku i porządku przyrodzonego.

W prapuszczy, gdzie człowiek nie ma dostępu — niema śmieci...

Koniec i sens moralny. — Widocznie prawdą jest, że: „Każdy chce być panem na swoich śmieciach“. —

Smutne to „państwo“ — ale prawdziwe!...

— — — — — — — — — — — — — — — —

A teraz — wyprowadzam się z parceli — niewiadomo, dokąd — na tych „taczkach“, uprzejmie mi ofiarowanych... Zanim to przeczytają „parcelanci“...

kolejową, z której jadą pociągi do Gdańska przez Grudziądz i do Warszawy przez Mławę. W tym roku obchodziliśmy rocznicę dziesięciolecia przyłączenia Pomorza do Macierzy, aby zaznaczyć, że jesteśmy dziećmi jednej wspólnej Ojczyzny. **Naszym rodakom w Prusach prześlemy od Was pozdrowienia, gdyż tam mamy nasze rodziny i krewnych.** Z okazji nadchodzących świąt Wielkiejnocy zasyłamy Wam serdeczne życzenia, w imieniu Waszych koleżanek z Działdowa.

Janina Mańdziejewska,
ucz. VI-ej klasy.

Kronika.

Uporządkowanie sprawy postoju samochodów. Nareszcie kwestja postoju autobusów i samochodów została rozwiązaną po myśli interesów ogółu, a zapewne i właścicieli samochodów. Uregulowanie tej sprawy polega na tem, że cały ruch autobusowy został skoncentrowany na wspaniałym i wygodnym dworcu samochodowym firmy Standard Nobel — w samem centrum uzdrowiska, bo przy ul. T. Kościuszki. Z dworca tego wyjeżdżać i do niego będą powracać wszystkie autobusy, nie wyłączając autobusów Zakopiańskiej Spółki Samochodowej. Tem samem znikną z Krupówek małe prywatne postoje, w wielu wypadkach zpychające tę główną arterję ruchu. Postoje dla taksówek (dorożek samochodowych) wyznaczono w kilku miejscach, a to na dawnym dworcu Zakop. S-ki Samochodowej obok restauracji Karpowicza, dalej na Chramcówkach, obok San. Czerw. Krzyża. przy ulicy T. Kościuszki (Marszałkowskiej) pod gmachem Banku Podhalańskiego i po wykończeniu brukowania Krupówek na ich zbiegu z ulicą Witkiewicza. Samochodom prywatnym dozwala się tylko 10-cio minutowy postój na ulicach przed restauracjami, hotelami, sklepami i t. d., o ile postój miałby trwać dłużej, samochód taki musi udać się na dworzec samochodowy firmy Standard Nobel, gdzie za stosunkowo niską opłatą uzyska prawo postoju.

Nowa ulica. Od kilkunastu dni trwają już prace nad budową nowej arterji — arterji niezmiernie ważnej, bo łączącej, względnie mającej łączyć Rynek z ulicą Kasprusie przez Wilcznik. Na razie zarząd gminy poprowadzi ulicę, która będzie nosiła miano nieodżałowanej pamięci Władysława Orkana, na Wilcznik, do parcel, na których stanąć ma nowy gmach szkoły powszechnej. Ulica ta przechodzi między dawnym urzędem gminnym, który w niedalekiej przyszłości ma być zburzony, a na jego miejscu stanie nowy gmach magistratu, a wspaniałym budynkiem Sokoła. Dalszy los ulicy tej, t. j. połączenie jej z Kasprusiami, zależy od funduszów i od stanowiska, jakie zajmą właściciele domów i parcel w górnej części ulicy Kasprusie, dla których uzyskanie połączenia tą ulicą z centrum uzdrowiska ma niezmiernie doniosłe znaczenie.

Sprawa kornika. W części prasy polskiej pokazały się notatki, że lasom tatrzańskim zagraża w tym roku ponowna klęska kornika. Zaintrygowani tem zwróciliśmy się do najbardziej miarodajnego czynnika, do p. inż. M. A. Liberaka, pełniącego z ramienia władz nadzór nad lasami tatrzańskiemi, z prośbą o wyjaśnienie. Według zdania p. inż. Liberaka sprawa przedstawia się następująco: Kornik tego roku z racji długotrwałej suszy w okresie wiosennym, a więc w okresie najniebezpieczniejszym rójki, mając podłoże w następstwach ostrej zeszłorocznej zimy, która poczyniła pewne spustoszenia w drzewostanach leśnych, wystąpił tego roku sporadycznie tu i ówdzie, opadając poszczególne drzewa i mniejsze grupy tychże, w nieco zwiększonej jak lat poprzednich ilości. Nieustająca akcja w zwalczaniu tego szkodliwego chrząszczyka, prowadzona od szeregu lat pod nadzorem państwowym inż. M. A. Liberaka, mająca do dyspozycji około 30 osób, nie przeoczyła groźniejszego nieco stanu inwazji i opanowała go od pierwszej chwili, czyszcząc tereny, usuwając opadnięte przez kornika czerwieńce i zakładając pułapy. Stan obecny nie przedstawia się groźnie i rozpuszczane alarmy przesadzają grubo rzeczywistość. Gorzej przedstawia się ta sprawa po stronie czesko-słowackiej, gdzie w dolinie Cichej, w Magórze Orawskiej, w dolinie Białej Wody i pod Holicą kornik występuje silnie, nie doznając ze strony tamtejszych władz przeszkody w rozwoju.

Uroczystości Asnykowskie. Dnia 3 sierpnia br. nastąpi uroczyste poświęcenie i odsłonięcie, prowizoryczne w roku przeszłym umieszczonej na ścianie Schroniska P. T. T. na hali Gąsienicowej tablicy ku czci wielkiego poety i piewcy Tatr, Adama Asnyka. W związku z tem spodziewany jest liczny zjazd przedstawicieli świata literackiego nietylko polskiego, ale i zagranicznego. Już dnia 19 lipca przybywa do Poznania wycieczka uczestników tej uroczystości z zagranicy. Wycieczka ta, która przypuszczalnie liczyć będzie około 100 osób, a wśród której reprezentowane będą niemal wszystkie kulturalne narody, zwiedzić ma przy tej sposobności Polskę, jak Poznań, Gdynię, Warszawę, Lwów, Kraków i t. d. Do Zakopanego przybędzie ona w dniu 1 sierpnia w południe i zabawi tu do 4-ego. W związku z tem odbyło się w sobotę 12 b. m. posiedzenie miejscowego Komitetu pod przewodnictwem prezesa Koła T. S. L. p. inż. M. A. Liberaka, którego zadaniem było ustalenie szczegółowego programu i podział pracy. Organem wykonawczym ma być miejscowe Koło T. S. L. Organizacją całego zjazdu zajmuje się Ogólno-polski komitet uczczenia Adama Asnyka w Warszawie. Po dłuższej dyskusji ustalono następujący program: 1 sierpnia, o godz. 12.40 w południe, przyjazd i powitanie na dworcu wycieczki, odjazd na kwatery, obiad, po obiedzie zwiedzanie Muzeum Tatrz. i Szkoły Przem. drzewnego oraz Zakopanego, wieczorem w sali teatralnej hotelu Morskie Oko koncert-raut, połączony z kolacją. Program koncertowy wykonają orkiestra symfoniczna pod kierown. p. A. Furmańskiego i chór „Echa Tatrzańskiego" pod batutą prof. Mistrzyka. W programie wyłącznie melodje góralskie. Dnia 2 sierpnia przed południem wycieczka do doliny Kościeliskiej, po południu do Morskiego Oka. Dnia 3 sierpnia — dzień głównej uroczystości — około godz. 12-tej w południe uroczystość poświęcenia i odsłonięcia tablicy. Odsłonięcia dokona minister oświaty p. Czerwiński. Przemawiać będą delegaci: Komitetu ogólno-polskiego, Polsk. Tow. Tatrz., T. S. L., gminy i Związku Górali. Po uroczystości obiad, połączony z koncertem muzyki góralskiej, zwiedzanie hali Gąsienicowej, spacer do Czarnego Stawu i t. d. Powrót około godz. 7-ej wieczór, a po drodze w Kuźnicach pokaz tańców góralskich i wieczornica. Dnia 4 sierpnia odjazd wczas rano w Pieniny, wieczorem powrót do Zakopanego, wspólna pożegnalna kolacja i rozwiązanie wycieczki.

Pogoda, niezamącona deszczem tyle tygodni, w ostatnich dniach nieco popsuła się, z czego radzi są przedewszystkiem rolnicy. Wzrastające w ubiegłym tygodniu ochłodzenie się temperatury doprowadziło ubiegłego tygodnia do zachmurzenia i deszczu, który zrazu drobny, zamienił się w sobotę w ulewny. Równocześnie temperatura obniżała się coraz więcej. W nocy z soboty na niedzielę wypogodziło się, a kiedy chmury rozeszły się całkowicie, a promienie rozproszyły mroki nocy, oczom naszym ukazały się szczyty tatrzańskie pokryte świeżo spadłym śniegiem.

Druga „katastrofa" bez następstw — chwała Bogu... Onegdaj zaalarmowane zostało Tatrz. Ochotn. Pogotowie Ratunkowe, że niejaki Dawidek z Kuźnic wyszedłszy w sobotę na wycieczkę w Tatry nie powrócił. Zorganizowano aż dwie wyprawy, szukano dzień i noc — a tymczasem lekkomyślny nasz turysta, nie znający widocznie Tatr, a wybierający się w ich głąb bez mapy, pobłądził w dolinie Pięciu Stawów Polskich i przeszedł na stronę czesko-słowacką i dopiero po dwu dniach takiego lawirowania wśród lasów i skał dotarł do Jaworzyny, skąd po udzieleniu mu wskazówek i pożywieniu dostał się zpowrotem do domu. Jest to jeszcze jeden przykład lekkomyślności, narażającej ofiarnych naszych członków Pogotowia na nadaremny trud. Jeszcze parę takich niepotrzebnych alarmów, spowodowanych lekkomyślnością, a Pogotowie gotowo raz na zawsze zrazić się... do wszelkich „alarmów"....

„Smutna perełka". Aranżerowie dziecięcego widowiska teatralnego, wystawionego u nas z takiem powodzeniem z początkiem czerwca, zachęceni tem powodzeniem postanowili wznowić je w dniu 20 lipca w niedzielę w sali teatralnej „Morskiego Oka" o godzinie 5-tej po pol. Znakomita sceniczna baśń Wiszniewskiego p. t. „Smutna perełka", w której jest wszystko, co się w baśni mieści — cały świat czarów ziemskich i podwodnych — wystawiony przez amatorów, skupiających się w Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet, z całym pietyzmem i niezwykłą starannością — proszę — nowe własne dekoracje!, bajecznie kolorowe i dekoracyjnie wspaniałe kostjumy, balet niczem w „Wielkim Teatrze" w Warszawie, znakomita gra, nie tylko starszych amatorów, ale i dzieci — co wszystko mieliśmy sposobność podziwiać na pierwszem przedstawieniu, pozwalają mieć nadzieję, że w niedzielę po południu sala Morskiego Oka wypełni, ba przepełni się do ostatniego miejsca — przedewszystkiem naszą dzieciarnią.

Koncert Alfreda Hoehna. W piątek 18 b. m. odbył się w sali teatralnej „Morskiego Oka" koncert znakomitego pianisty, Alfreda Hoehna. Sprawozdanie z tegoż zdamy z powodu braku czasu obecnie, w następnym numerze. Pan Alfred Hoehn, z racji swego występu w Zakopanem, zabawił tu dłuższy czas, lokując się w znakomitym pensjonacie p-ny Erlichówny „Maraton" i robiąc liczne wycieczki w Tatry.

Zamknięcie lasów Fundacji Kórnickiej. Przed około czteroma tygodniami, po przeprowadzeniu szczegółowych parokrotnych lustracyj z ramienia województwa i obwodowego komisarjatu ochrony lasów w Nowym Targu, zostały lasy, stanowiące własność Fundacji Narodowej Zakłady Kórnickie, a obejmujące rewiry Bukowina-Brzegi, Kościelisko i Zakopane, zamknięte dla dalszego użytkowania z powodu nadmiernych w ostatnich latach wyrębów. Równocześnie władze wojewódzkie odrzuciły wszystkie dotychczasowe plany gospodarcze.

Podziękowanie. Dyrekcja Orkiestry Symfonicznej uważa sobie za miły obowiązek podziękować Zarządowi „Sokoła", który oddał bezinteresownie salę starego „Sokoła" na każdą niedzielę do dyspozycji orkiestry, przez co umożliwił jej urządzanie koncertów popularnych — jakoteż pp. właścicielom sali teatralnej Morskiego Oka, którzy, chcąc ułatwić orkiestrze urządzanie koncertów klasycznych, obniżyli cenę za salę wraz z oświetleniem do 60 zł za wieczór. Oby ten piękny przykład popierania orkiestry znalazł licznych naśladowców.

Koncert Orkiestry Symfonicznej. Dzięki życzliwości i bezinteresowności względem orkiestry Zarządu Sokoła i sali teatralnej Morskiego Oka, dyrekcja orkiestry urządzać może dwa koncerty tygodniowo: popularny w każdą niedzielę w sali starego Sokoła za wstępem 50 groszy (kilka miejsc rezerwowano po 1 zł i 2 zł) — i klasyczny w każdy wtorek w sali teatralnej Morskiego Oka, na który wstęp kosztuje 1 zł, 2 zł lub 3 zł. Oba koncerty rozpoczynać się będą bardzo punktualnie o godz. 8.45 wieczorem bez względu na ilość obecnych na sali, a kończyć się będą o godz. 11-tej. Najbliższy koncert popularny odbędzie się w niedzielę 20 lipca o godz. 8.45, najbliższy koncert klasyczny we wtorek w sali teatralnej Morskiego Oka, o tej samej porze, co popularny.

Towarzystwo Słowiańskie w Krakowie urządza szereg odczytów w sprawie słowiańskiej w Zakopanem. Pierwszy odczyt z tej serji odbył się w piątek 18 b. m., a wygłosił go Dr. Lehr-Spławiński, profesor Uniw. Jagiellońskiego, na temat: „Myśl słowiańska w Polsce w dobie obecnej". Następny odczyt, urządzony przez Koło Zjedn. Kobiet Słowiańskich w Krakowie, łącznie z Kołem Zjedn. K. S. w Zakopanem, odbędzie się dnia 20 b. m. t. j. w niedzielę. Odczyty te odbywają się w sali hotelu „Bristol" o godz. 5.30 po poł. Na najbliższym odczycie przemawiać będzie w sprawie organizowania Słowianek w Tow. Wszechsłowiańskie przewodnicząca „Jednoty Słow. Żen" w Czechach, jako chwilowy gość w Polsce, znana działaczka słowiańska Dr. Smolarzowa-Capkowa, oraz na temat „Dyplomacja a kobiety" St. Laudyn-Chrzanowska, przewodnicząca Koła Zjedn. Kobiet Słow. w Zakopanem. Dalszy szereg odczytów odbędzie się później.

Z sali teatralnej. Ubiegły tydzień ożywił się znacznie pod względem produkcyj artystycznych. Niestety nie można tego powiedzieć o ruchu na widowni, która zwykle ledwo zapełniała się — a szkoda, bo ostatnie występy zasługiwały na lepsze poparcie ze strony publiczności. Mieliśmy więc bardzo ciekawy i dobrze tak pod względem wykonania, jak i doboru programu Wieczór bałałajkowy, którego trzecia część, „Wieczór w rosyjskiej wsi", dobrze wyreżyserowana, najwięcej się podobała. Mieliśmy dalej niezwykle wesoły wieczór, urządzony przez zespół rzeczywistego tym razem „Morskiego Oka" z Warszawy z Walterem na czele. W wieczorze tym brali udział sam niezrównany Walter, którego kawały, przedewszystkiem polityczne w scence „Na warcie" wywoływały co chwila burzę oklasków, dalej przemiła Stanisława Karlińska, prowadząca zręcznie conferencierkę, znana i niepotrzebująca reklamy w swych tańcach klasycznych J. Hryniewiecka, dobrze grająca i niemniej dobrze śpiewająca St. Rylska i Kucharski. W sobotę 12-go po raz trzeci w Zakopanem, a mimo to przy dość dużem powodzeniu, pokazano nam polityczną „Szopkę Warszawską" — we wtorek zaś bardzo dobry zespół artystów lwowskich, niemal przy pustych krzesłach — a szkoda, bo i sztuka i gra zasługiwały na coś więcej — odegrał sztukę p. t. „Musisz być moją".

Programy w naszych lokalach dancingowych zmieniają się i coraz bardziej podnoszą swój poziom — z występujących u Karpowicza artystów szczególniej podobają się bardzo dobry duet taneczny Tylda and Lee, oraz niezrównany komik, a la Chaplin — Arizona. Obok nich zbierają oklaski za swe kawały — Reden, a za piosnki Roma Zielińska. W „Morskiem Oku" od 16 bm. znów zmiana programu. Tym razem popisują się znakomita, rzeczywiście znakomita tancerka Cilly Ravello i ulubieniec naszych scen widowiskowych, zawsze dowcipny Starusiewicz.

Komunikaty.

Liga Katolicka w Zakopanem.

Podziękowanie.

Niniejszem składamy najserdeczniejsze podziękowanie JWPanu Dr. Władysławowi Wróblewskiemu, Prezesowi Banku Polskiego w Warszawie, za łaskawy datek w kwocie 400 zł, złożony za pośrednictwem JWPana Płk. T. Piątkiewicza, na tworzący się „Dom Biednych" Ligi Katolickiej w Zakopanem.

Zakopane, 16 lipca 1930 r.

Za Zarząd Ligi Katolickiej:

Sekretarz: Józef Pawlica

Prezes: Dyr. Franciszek Kosiński.

Koniec działu redakcyjnego.

Z listów do Redakcji.

Wielce Szanowny Panie Redaktorze.

Zwykłym biegiem rzeczy w dniu 11. VII. r. b. o godz. 5 min. 5 po poł. znalazłem się w ogonku nadających listy polecone. Przed samem okienkiem stała jakaś starsza pani. Publiczność denerwuje się w oczekiwaniu na kolejkę, gdy wtem podchodzi z boku jakiś młodzieniec i bez pardonu wsadza do okienka paczkę listów. Wszyscy zareagowaliśmy dość ostro na podobny niekulturalny postępek wygodnego przybysza i ja osobiście zwróciłem się do urzędniczki p. Rzepeckiej Ireny, aby nie przyjęła tych listów. — Niestety, ku naszemu wielkiemu zdziwieniu — urzędniczka p. Rzepecka Irena oświadczyła, iż ją to nic nie obchodzi i że ona przyjmuje wszystkie listy, które jej podają. Młodzieniec wyszedł z tryumfem i z uśmiechem zwycięskim na twarzy.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku i poważania. J. W.

Opuszczając, z powodu przeniesienia nas do Środy (woj. Poznańskie) tutejsze środowisko, pozwalamy sobie na tej drodze pożegnać wszystkich naszych Znajomych, Przyjaciół i liczną rzeszę braci sportowej, których dla braku czasu nie mogliśmy osobiście pożegnać, dziękując Im za okazywaną nam życzliwość.

Braci sportowej życzymy z całego serca w dalszej pracy nad rozwojem i krzewieniem sportu polskiego — Szczęść Boże!

Zofja i Mieczysław Borzęccy.

Lista gości

z dnia 9 do 12 lipca 1930.

Auerbach Maurycy, Lwów, Wołodyjówka.
Altheim Jadwiga, Stanisławów, Do Kuźnic 27.
Abtończyk Marja, Niepołomice, Złoty Róg.
Antoniewicz Ant. z ż., Warszawa, Gencjana.
Almakiewicz J. z r., Warszawa, Gubał., Obrochta.
Adamowska Janina, Mosty Wielkie, Modrzejów.
Ambroziewicz Sławomir, Warszawa, Jaworzynka.
Alkowacz Julja, Wieliczka, Kościeliska 57.
Ajdas Piotr, Warszawa, Bławatek.
Axelrad Cylja, Warszawa, Ślimakówka.
Augustyniak Marjan z ż., Warszawa, M. Oko.
Ankersteinówna Zofja, Sosnowiec, Żywcz., Becker
Andrzejczak Stefanja, Warszawa, Mery.
Altman Karolina, Borysław, Strzecha.
Adler Irma z r., Oświęcim, Świt.
Adler Elza, Łódź, Oaza.
Aronzon Eugenja, Łódź, Oleńka.
Ambroziewicz Sławomira, Warszawa, Bank Pol.
Absengerówna Stanisława, Chełm Lub., Gerlach.
Auerbach Mauryca, Lwów, Gerlach.
Arbatowska Stef., Warszawa, Bystre, Świerzowa.
Abrahamerówna Helena, Kraków, Oaza.
Atlasowa Marja Engender, Lwów, Oaza.
Banaszek Helena, Kraków, Trzy Róże.
Baron Fryderyk, Wiedeń, Granit.
Batorówna Wanda, Toruń, Lida.
Braunowa Edmunda, Poznań, Orlątko.
Batowska Stanisława, Lwów, Czerw. Krzyż.
Bachorz Kazim. z s., Chrzanów, Marta.
Barglewicz Tadeusz z ż., Borysław, Aida.
Baldini Jan, Radom, Leśniakówka.
Bartlowa Helena, Katowice, Znicz.
Bartoszewicz Edward, Białystok, Orla.
Bałdykowski Dr. Zygm., Warszawa, Żychoniówka
Babienko Helena, Kraków, Kamieniec 1820.
Barzyk ks. Stanisław, Rzeszów, Księżówka.
Bamberger Walter, Frankfurt, Trzy Róże.
Balicka Kordal Marja, Lwów, Kamieniec 1337.
Bazińska Matylda z s., Rudnik, Olcza, Galica.
Baranówna Antonina, Kraków, Olcza, Stachoń.
Bakówna Irena, Katowice, Ermitage.
Bak Kazimierz Józef, rKaków, Ermitage.
Banerowa Bronisława z r., Zawiercie, Arwa.
Bartoszewska Jadwiga, Warszawa, Bank Polski.
Blau Maurycy, Kraków, H. p. Gewontem.
Badylakowa Aurela, Olcza, Polic. Dom Zdr.
Baszkiewicz Jerzy z ż., Warszawa, Gerlach.
Bajkiewiczówna Marja, Hrubieszów, **Krywań.**
Braniecki Piotr B., Sosnowiec, Strzecha.
Balicki Jan, Lwów, Kamieniec 1337.
Braun Samuel, Będzin, St. Polana 38.
Bednarczyk Feliks, Warszawa, **Czerwony Dwór.**
Bergerowa Esi z s., Warszawa, Krzeptówka 1856.
Breskin Anna, Warszawa, Krzeptówka 1856.
Berkman Maksymiljan z ż., Warszawa, Zawory.
Brzechffa Irena, Warszawa, Orla.
Benndorf Joanna z siostrą, Łódź, Lwowianka.
Benisz Jan z r., Katowice, Cieszynianka.
Bentkowska Marja, Łódź, Królewianka.
Beller Herman, Oświęcim, Zdrój.
Bergerówna Anna, Mińsk Mazow., Zawory.
Bechtold Alfred, Łódź, Dzidzia.
Bechtoldówna Holly, Łódź, Dzidzia.
Bik O. Karol, Katowice, H. Sport.
Białas Marja, Kraków, St. Polana 20.
Biernacki Alfer, Lubawa, Biała Róża.
Biernacka Marta z s., Warszawa, H. p. Gewontem.
Białous Karolina, Grudno, Jaworzynka
Białas Angela, Król. Huta, Smereków.
Bilińska Janina, Tarnów, Albion.
Biedrawa Anna, Wieliczka, Skibówki 17.
Britram Artur, Bochnia, Grunwald.
Binder Marjan, Warszawa, Sienkiew., Gałek.
Biesiadecka Janina z c., Pszów, Olcza, J. Stachoń.
Bialikówna Marja, Kraków, Kasprusie 50.
Bielska Anna, Sosnowiec, Chyców Potok, Chyc.
Bielicka Helena, Czyżew, Atlas.
Bochnikówna Jadwiga, Uszew, Sanat. Nauczyc.
Boziński Karol, Katowice, Morskie Oko.
Bokslejtner Alfred, Łódź, Zalesie.
Brzosko Janusz, Sosnowiec, Do Jaszczur. 1450.
Blochowa Józefa, Warszawa, Poznanianka.
Brokmanówna Kryst., Warszawa, Poznanianka.
Bochenek Adam, Kraków, Świt.
Blokusówna Klara, Pszczyna, **Sienkiewiczówka.**
Boryczkówna Janina, Ciecierówka, Ciągł., Karpiel
Brodniewicz Wiktorja, Katowice, Ślązaczka.
Boczarski ks. Leon, Sady, Księżówka.
Broniewski Wład. z ż., Warszawa, Gosp. Włóczęg.
Bottwin Karol, Kraków, Zdrój.
Blonder Róża z r., Kraków, Kasprusie 50.
Bocheńska Aniela, Kraków, Mewa.
Bocheński Tad. z ż., Lublin, Żywczańskie, Daniel.
Brumer Stefanja z r., Kraków, Kościeliska 63.
Buczaniewicz Zdzisław, Lwów, Jasna Pani.
Bukowski Jan, Kraków, Zamieć.
Brudnik Stanisław, Brzezinka, Sanato.
Buksztejn Dwojra, Łowicz, Cis.
Bucka Zofja, Kraków, Olcza, F. Galica.
Bursztyn Moszek D., Warszawa, Skib., Mraczeln.
Bychowska Ryta, Warszawa, Jasna Pani.
Cachlówna Janina, Kraków, Walówka.
Cegielski Henryk, Poznań, Morskie Oko.
Cegielska Elżbieta, Poznań, Morskie Oko.
Cieplik Kazimierz, Warszawa, Kasprusie, Pęksa.
Ciaroch Marja, Rodatycze, Pardałówka 737.
Cierpisz Ludwik, Żołynia, Chyc. Potok, Magiera.
Cieplak Anna, Warszawa, Kasprusie 42.
Cichoszówna Aniela, Klemensów, Boruta.
Collard Matylda, Belgja, Jaśka, Ogrodowa.
Cukrowski Stanisł. z ż., Warszawa, **Renaissance.**
Cybulski Juljan z r., Warszawa, Morskie Oko.
Cynkówna Zofja, Kraków, Mewa.
Chrzczonowicz Helena, uLbawa, Modrzejów.
Chrościńska Marja, Ostrów, Reduta.
Chmielewski Stanisław z ż., Toruń, Wojciechowo.
Chudzikiewicz J., Kraków, Do Białego, Dr. Mor.
Chmielewska Zofja z r., Szopienice, Sienk., Gałek.
Charwat Stefanja, Kraków, Do Rojów 2.
Chlipalska Jadwiga, Kraków, Żywcz., Bałuk.
Chorążowa Wanda, Jeziorzany, Ustup, J. Chyc.
Chudziński Maks. z ż., Berlin, Królewianka.
Chuderski Mr. Tadeusz, Warszawa, Alfa.
Czakoń Alojzy, Siemianowice, Łomnica.
Czyż Stanisław, Kraków, Żywczańsk., Hoły.
Czechowski Tadeusz, Pol. Herby, Sędzimirówka.
Czerkes Marja, Lwów, Żywcz., Cobra.
Czarnikówna Klement., Nisko, Olcza, J. Stachoń.
Czosnowska Janina, Sięganów, Olcza, Króliczek.
Czajkowska Klementyna, aKtowica, Goplana.
Czyc Juljusz, N. Hajduki, Chyc. Potok, Maciąga.
Czarniecki Stan. z ż., Warszawa, H. Europejski.
Człapiński Piotr, Kraków, Morskie Oko.
Czarnecki Józef z c., Ameryka, Staszeczkówka.
Dawidowa Ada, Cieszyn, Soplicowo.
Drabarek Alfred, Łódź, Sanat. Nauczyc.
Dankiewicz Dr. Guido, Kraków, Kościeliska 20.
Dąbrowicki Marjan z r., Lwów, Pardałówka 668.
Daszkiewicz Aniela, Zakroczyn, Modrzejów.
Daab Janusz, Częstochowa, obok Marty.
Drążkówna Anna, Kraków, Sanato.
Dereziński Jan, Mieleszyn, Sanato.
Dreger Amanda, Płaciszewo, Szpital Klimat.
Dębska Stefanja, Koronowo, Modrzejów.
Dębska Celestyna, Bydgoszcz, Modrzejów.
Dębowa Zosia, Łowicz, Zbyszko.
Dębski Józef, Siedlce, Silva.
Deligtisch Sara z s., Berlin, Wołodyjówka.
Dreherowa Antonina z s., Katowice, Janówka.
Działas Stanisław, Warszawa, Reduta.
Dziunikowski K. z r., Jaworzno, Pardał., Ustupski
Dzielski Wład. z ż., Warszawa, Eldorado.
Dziubiński Stefan, Warszawa, Olcza, L. Mrowca.
Dziuba Dorota, Kraków, Krupówki 17.
Dzierżon Anna, Orzegów, Zakł. św. Józefa.
Dziubak Jan, Wola Radołwska, H. p. Gewontem.
Dwiński Tomasz z ż., Ameryka, H. Europejski.
Drobiak Weronika, Kraków, Skibówki 17.
Doerlich Dr. Albert z ż., Wrocław, Morskie Oko.
Dworski Józef, Warszawa, **Stamary.**
Drobczanka Marja, Murczyn, Modrzejów.
Dolaisówna Janina, Libiąż W., Modrzejów.
Drobek Małgorzata, Chorzów, w górach.
Drobek Marja, Chorzów, w górach.
Dorożyńska Marja z siostrą, Sokal, Albion.
Dobrzyńska Genowefa, Częstochowa, Albion.
Dobrowolski Jan z ż., Warszawa, Morskie Oko.
Dobrowolska Janina, Lublin, Dom Urz. Samorz.
Dobrowolański Leon, Warszawa, Morskie Oko.
Dusza Kazimierz, Poznań, **Maraton.**
Dubasówna Stanisława, Mosty W., Modrzejów.
Dłużewska Wiktorja, Warszawa, Stella.
Dudyńska Julja, Wilno, Antał., Dzielawa.
Dłuszyński Leon z r., Warszawa, Tatary.
Dutkowska Wiktorja, Warszawa, St. Król Tomk.
Dymnicka Helena z c., Przemyśl, Irusienka.
Epstein Marjan, Kraków, Promienna.
Ekstein Chaim, Rzeszów, Janina.
Eder Neuman Dora z r., Kraków, Bundówki 346.
Eisenberg Franc. z s., Kraków, **Renaissance.**
Erdmanowa Dr. Zofja, Łódź, Włodka.
Elechnowicz Genia, Łowicz, Zbyszko.
Eisele Katarzyna z c., Dąbrówka, Sas.
Fabjan Czesław z r., Pruszków, Bristol.
Frankowski Józef, Lwów, Do Białego, Galarowski.
Frankiewicz Stan., Rudnik, Przemyślanka.
Feldman Robert, Praga, Żywcz., Marusarz.
Feldmanówna Elsa, Katowice, Żywcz., Marusarz.
Fedeczko Józef, Lwów, Kościeliska 74.
Felia Dr. Józef z ż., Kraków, **Marilor.**
Ferski Antoni z ż., Piłsudskiego, Wala.
Fenton Michał z ż., Król. Huta, Kościeliska 64.
Feleżyński Witold, Parysów, Dom Urz. Samorz.
Felger Feliks, Kraków, Janina.
Fett Dora z r., Berlin, Biała Róża.
Feldbaumówna Irena, Tarnów, Mieczyk.
Filewiczówna Zofja, N. Sącz, Sercanki.
Fischler Dr. Jakób z r., Trzebinia, Zalesie.
Filipowicz Stefanja, Częstochowa, obok Marty.
Finkielstein Leon, Gdańsk, Jasna.
Friedberg Jan z r., Kraków, Skibówki 7.
Frischowa Bronisł. z s., Kraków, Żywcz., Grubarz.
Fribich Alicja z siostrą, Siemianowice, Curuśka.
Filipek Andrzej z r., Kraków, Olcza, J. Stachoń.
Fritze Józef, Poznań, aKlatówki, Schronisko.
Fomenko Anna z cc., Czeladź, Lotos.
Fogel Moszek, Będzin, Szymony, Groblowy.
Frogier Michał, Krasne, Polic. Dom Zdr.
Fuks Mieczysław, Łódź, Diana.
Fluss Alfred, Kraków, Zdrój.
Fuks Salomea, Kraków, Krupówki, J. Kotoński.
Garapich Alfred, Lwów, Kościeliska 74.
Gałąska Emil, Król. Huta, Sanato.
Gatkowska H., Warszawa, Zośka.
Gawroński Jan, Skierniewice, Reduta.
Gawlikowa Marja, Kraków, Kościelna 4.
Garfinkiel Mojżesz, Łódź, Skibówki 8.
Grabelowa Irena, Klimontów, Chyc. Potok 1853.
Grabowska Wanda, Piotrków, Słoneczna.
Gadomski Bronisław, Sosnowiec, **Przedświt.**
Gazowa Stefanja z r., Rawicz, Dom Zdr. S. U. P.
Gawski Wacław z r., Warszawa, Nowot., Szeliga.
Grzanowska Irena, Kraków, Pogoń.
Garapichowa Marja, Cebrów, Morskie Oko.
Gadomski Jan, Kraków, Bratnia Pomoc.
Gelbtuch Jakób z r., Skawina, Złotogłów.
Germager Franc. Otton z ż., Kraków, Zalesie.
Grześ Izabela, Katowice, Trzy Róże.
Geller Adolf z ż., Bielsko, Oaza.
Greif Maksymiljan, Kraków, M. Żywcz.
Greifowa Ant. z r., Kraków, M. Żywcz., Hoły.
Gelberowa Sabina z r., Kraków, Uciecha.
Goetel Ferdynand z r., Warszawa, Skib., Wójciak
Geppert Ewald, Berlin, Dworzec Tatrz.
Greffkowicz Marja z s., Kraków, Lotos.
Grelanka Władysława, Ruda, Olcza, Fr. Galica.
Gelbardt Gilbert Łucja, Berlin, Świt.
Gelbtuch Michał, Skawina, Złotogłów.
Glińska Aleks. z r., Kraków, Do Kuźnic 27.
Gniazdowska Ludw. z c., Warszawa, Rybkówka.
Gniazdowski Marjan, Warszawa, Olcza, Zabawski
Giziński Antoni, Warszawa, Spokojna.
Gielata Adam, Warszawa, H. p. Gewontem.
Gliksman Róża, Warszawa, Świt.
Gidyńska Marjan, Łódź, Jemioła.
Glücksman Dr. Zygmunt, Bielsko, Piast.
Gosławski Józef, Warszawa, **Maleńka.**
Gdowska Janina z s., Niepołomice, Złoty Róg.
Grodecki Janusz, Rzeszów, Łomnica.
Goździakówna Bronisł., Radlin Dolny, Modrzejów.
Gołębiowska Wanda, Warszawa, H. p. Gewontem.
Grodziński Witold, Warszawa, Stochówka.
Głowacki ks. Władysław, Babice, Księżówka.
Górska Marja, Świecie, Polanka.
Goldberżanka Frajda, Dąbrowa, w górach.
Goldcwajgowa Gustawa z r., Lublin, Orawa.
Gosk Kazimierz, Warszawa, Bławatek.
Gronięcki Roman, Pomorskie, Płazówka.
Gola Stanisław, Grodziec, Modrzejów.
Gołębiowska Wład., Warszawa, Curuśka.
Godyniowa Lena, Kraków, Baszta.
Goszko Helena, Lwów, Baszta.
Główczykówna Anna, Kraków, Skaut.
Goraus Artur, Lipiny, Zbyszko.
Godlewski Dr. Stan. z ż., Ameryka, Znicz.
Gosek Marja, Łuck, Sanitas.
Glück Leopold, Poznań, Promienna.
Grünspan Jan, Kraków, Promienna.
Gürtler Antoni z r., Warszawa, Kościel., p. Wierch
Guzowska Sabina z s., Kozienice, Olcza 38.
Gutzman Fryderyk, Katowice, H. p. Gewontem.
Grzybowski Zygmunt z r., rKaków, Za Strugiem.
Grzywak Feliks z ż., Sosnowiec, **Maraton.**
Gryczówna Marja, Wełnowiec, Olcza, Króliczek.
Grzybowska Lidja z m., Stryj, Olcza, J. Stachoń.
Harrach Jan, Boroszewo, Sanokówka.
Haim Helena, Będzin, Diana.
Hawelówna Stefanja z r., Ryczywół, Chyc. Potok.
Hasówna Jadwiga, Chełmno, Zacisze.
Hawzokors Fatima Raisa, Łotwa, Czerw. Krzyż.
Harazim Natalja, Kraków, Kościeliska 63.
Hanzlikówna Helena, Lwów, Morskie Oko.
Haber Erna z r., Kraków, Kościeliska 23.
Haasówna Julja, Lwów, **Victoria.**
Halama Rudolf, Wisła, Morskie Oko.
Halski Mieczysław, Poznań, Pomorze.
Hałasówna Stefanja, Tartaków, Olcza, F. Galica.
Hałaciński Józef, Lwów, Oaza.
Hartman Kazim. z rodz., Łódź, **Czerwony Dwór.**
Hertopan Anatol., Warszawa, Dom Zdr. S. U. P.
Harmanowa Karolina, Łódź, Stochówka.
Herz Marjan z r., Katowice, H. p. Gewontem.
Hendrich Emma z c., Katowice, Zawrat.
Hentschel Wilhelm z ż., Katowice, Halka.
Herszlik Emil, Król. Huta, Stamary.
Heinrich Halina, Poznań, Morskie Oko.
Hilfstein Szymon, Kraków, Wanda.
Hiszowska Eugenja z c., Warszawa, H. p. Gewont.

Hilberg Eugenja z c., Kraków, M. Żywcz., Hoły.
Hirszowska Eugenja z c., Warszawa, Nella.
Hirszowski Janusz, Warszawa, Nella.
Hołowaczowa Marja, Kraków, Jordanówka.
Holoubkowa Wiktorja, Kraków, Jordanówka.
Howorkowa Matylda z s., Poznań, Kamieniec 1824
Hotowkówna Paulina z s., Pysznica, Jordanówka.
Hohenauer Henryk z c., Kraków, Za Str., Świerz.
Hochstim Irena, Paryż, Mascotte.
Hołowaty Tadeusz z r., Piłsudskiego, Curuś.
Holenderski Lew z r., Łódź, Skibówki 8.
Huk Stefanja, Lwów, **Stamary.**
Hudzicka Stefanja, Warszawa, Roztoka.
Hyła Adolf z ż., Będzin, Króle, J. Strączek.
Inwaldowa Zofja, Będzin, Diana.
Idzikowski Antoni, Likiec, Szpital Klimat.
Iwanczewska Marja, Brzeziny, Bystre 17.
Iwanowski Jan, Warszawa, Morskie Oko.
Izdebska Stanisława, Tarnogród, Olcza, Stachoń.
Izdebska Helena, Warszawa, Lipowy Dwór.
Jakowicki Zygmunt z ż., Pińsk, Do Kuźnic 25.
Jakubek Karol z r., Siemianowice, H. Sport.
Jamroz Zofja, Kraków, H. Sport.
Jabłońska Wacława, Kalisz, Krzept., Słodyczka.
Jagielska Wanda, Katowice, Cieszynianka.
Janczukowa Helena, Połaniec, Pod Polanką.
Jankiewicz Bolesław, Oszmiany, Szpital Klimat.
Janke Emma, Warszawa, Wojciechowo.
Januszewska Władysława, Rybnik, Czerw. Krzyż.
Janowska Teodora, Łódź, Arwa.
Jankowski Jan, rKaków, Lwowianka.
Jacobson Wacław, Helenów, Wojciechowo.
Janowiak Bolesław, Kopanina, Modrzejów.
Jacobi Zofja z c., Tarnów, Kamieniec, Kling.
Janicka Józefa, Ruda, Olcza, Br. Stachoń.
Janasówna Katarz., Kraków, Olcza, F. Galica.
Jabłońska Irena, Kraków, Jasna.
Jaśkieniczowa Anna z c., Poznań, Kubinówka.
Jabłońska Ludmiła, Warszawa, Atlas.
Jahuge Erhard, Bydgoszcz, Tatary, Brzega.
Janowski Dr. Benon z ż., Lwów, Zakątek.
Jarmolińska Alfreda z c., Warszawa, Pardałówka.
Jankowski Wojciech z ż., Gdynia, Bystre.
Jagoszewski Mieczysław, Łódź, **Marilor.**
Jaworski Zygmunt, Wilno, Bezimienna.
Jentysowa Anna, Kraków, Kuźnice, Murowanica.
Jelińska Helena, Poznań, Kamieniec 1824.
Jelenkowska Bronisława, Łódź, Wołodyjówka.
Jędrysiakówna Stefanja, Łopatki, Olcza, Stachoń.
Jeziorska Irena z r., Dęblin, Do Olczy 15.
Jeziorski Jan z r., Dęblin, Do Olczy 15.
Jeżowski Józef, Poznań, Morskie Oko.
Józefowicz Bronisław, Gałarzyn, San. Nauczyc.
Jungowska Eugenja z siostrą, Łódź, Olcza.
Juszczak ks. Stanisław, Szamotuły, Księżówka.
Karasiówna Stanisława, Braciejówka, San. Naucz.
Kamieniarz Edmund, Sieraków, Dom Tur. Naucz.
Klähr Klemens z s., Poznań, **Wersal.**
Klasa Franciszek z ż., Kraków, Jordanówka.
Kaczmarski Wincenty, Warszawa, Krakus.
Kahn Stanisław, Warszawa, Mascotte.
Kralówna Irena, Łódzkie, Morskie Oko.
Krajczycka Anna, Bydgoszcz, Sanato.
Krausse Edward, Lublin, Kasprusie 11 a.
Kaźmierczak Stefanja, Poznań, **Januszek.**
Kramarski Alfred, Kraków, Olcza, F. Galica.
Karpińska Cecylja, Poznań, Irusienka.
Krasnowolska Helena, Ostrowiec, Bohdanówka.
Kałucki Edward z ż., Lisków, Zakątek.
Karbowska Marja, Warszawa, Dom Wycieczkowy.
Kalińska Marja, Dąbrowa Górn., Kamieniec 1290.
Karwowski Andrzej, Szymanów, **Marilor.**
Kaprowicz Zygmunt, Szymanów, **Marilor.**
Kasprowicz Zygmunt, Wilno, Bezimienna.
Kasprowicz Stanisław, Ameryka, Staszeczkówka.
Kreutzig Krystyna, Kraków, Reduta.
Klebanówna Jadwiga, Gawłuszowice, San. Naucz.
Klähr Klemens z s., Poznań, **Wersal.**
Krzepisz Stanisław, Sosnowiec, Parc. Urz.
Kessler Dr. Fritz, Wiedeń, Maraton.
Krelbowicz Antonina, Kraków, Skibówki 4.
Kreńska Władysława, Warszawa, Do Olczy 15.
Krempa M., Wola Zarczycka, Olcza, B. Stachoń.
Hejzmanówna Bron., Lublin, Skibówki 17.
Hejzmanówna Marja, Lublin, Skibówki 17.
Kellner Augustyn, Katowice, Władysławka.
Knesebeck Baldwin, Gliwice, **Maraton.**
Krengel Dr. Izydor z ż., Kraków, Strzecha.
Klimaszewska T. z r., Warszawa, Antał., Dzielawa
Kwiatkowski L. z r., Kraków, Zam., Trzebunia.
Kiełpińska Antonina, Bodzechów, Modrzejów.
Kieslerowa Czesława z c., Lwów, Do Kuźnic 12.
Kieslewska Zofja z c., Leszno, Jemioła.
Kilarska Zofja, Rzeszów, Arwa.
Kozłowska Józefa, Warszawa, Kotelnica 518.
Kołodziejczyk Marja, Przemyśl, Dom Zdr. S. U. P.
Koppenhofer E., Katowice, H. Sport.
Kowańska Janina, Warszawa, Poranek.
Korngold Artur, Kraków, Wanda.
Komorowski Henryk, Kielce, Dom Tur. Nauczyc.
König Franc. z ż., Śląsk, Curuśka.
Koryczan Wiktorja, Kraków, Za Str., Gogulska.
Kołodziej Józef, Lwów, Modrzejów.
Kornberg Paulina, Warszawa, Jaworzynka.
Kowal Brunon z ż., Siemianowice, Helenka.
Knollówna Genia, Kraków, Halka.
Kozioł Eleonora, Kraków, Kościeliska 90.
Kobyliński Jan z m., Moskwa, Stamary.
Kokot Walter, Łagiewniki, Dworzec Tatrz.
Kozińska Kazimiera, Łódź, Otok.
Komorowski Bron. z siostrą, Gdańsk, Bristol.
Kołtońska Jadwiga, Krynica, Mohylanka.
Kobielska Marta, Orzegów, Zakł. św. Józefa.
Kobielski Paweł, Orzegów, Zakł. św. Józefa.
Kowalczykówna Bron., Kraków, Skib., Blachut.
Komorowski ks. Franc., Gdańsk, Księżówka.
Klopocki Janina, Berlin, Trzy Róże.
Kolski Jakób, Łowicz, Cis.
Koszczyńska Walentyna, Poznań, Curuśka.
Kowalczykówna St., Wełnowiec, Olcza, Stachoń.
Kozińska Helena, Bizorenda, Olcza, B. Stachoń.
Korzeniowski Dr. Józef, Chojnice, **Obrochtówka.**
Knorozowska Barb. z s., Łódź, Poraj.
Kon Ludwik z ż., Warszawa, Lwowianka.
Kon Adam, Warszawa, Bystre, B. Lassak.
Komornicka Irena J., Przeworsk, Zakątek.
Krobska Aniela, Grudziądz, Ermitage.
Kubisz Stanisław, Kraków, San. Dr. Łotockiego.
Kuszewski Edward, Warszawa, Kasprusie.
Krumholz Wilhelm, Kraków, Janina.
Kłusakiewicz Zdzisław, Mielec, Jambur.
Kuźmiński Bol., Warszawa, Kasprusie, Pęksa.
Krusche Jerzy, Pabjanice, Zalesie.
Kuśnierczykówna Eug. z s., Warszawa, Blanka.
Krugman Jadwiga, Warszawa, Stochówka.
Kurczak ks. Antoni, Kutno, Księżówka.
Kulczyńska Wanda, Kraków, Silva.
Kuleszyński Jan, Lublin, Bratnia Pomoc.
Kunisz Helena, Król. Huta, **Victoria.**
Kuźnicka Józefa, Łódź, Otok.
Kruppikówna Felicja, Poznań, Modrzejów.
Kurland Rywka, Będzin, Szymony, Groblowy.
Kucińska Marja z r., Lwów, Żywcz., Cobra.
Kuczyńska Marja, Duninów Duży, **Leśniczanka.**
Kukliński Ludwik z c., Kielce, **Ruczaj.**
Kujawski Emil, Katowice, Olcza, J. Stachoń.
Kurkowska Stefanja, Radom, Lida.
Kupczak Anna, Kraków, Lotos.
Krupski Henryk, Grudziądz, Ermitage.
Kuźnarski Adam, Starawieś, Cieślówka.
Krzysztoniówna Marja, Tarnów, Franciszkówka.
Krygowski Kazimierz z r., Pomorskie, Ermitage.
Latosińska Marja, Do Kuźnic 27.
Laczkowski ks. Fr., Miłosław, Księżówka.
Ledecka Hilda, Kraków, Bożydar.
Leszczyński ks., Kowel, Modrzejów.
Lerner Ryfka, Warkowice, Bocian.
Lessner Franciszka z r., Kraków, Lotos.
Loeffmanówna Katarzyna, Pszów, Olcza, Stachoń.
Lewinter Dr. Adam z ż., Leżajsk, Wojciechowo.
Lehrhaftowa Marja z s., Kraków, Anielówka.
Lewicka Marja, Przemyśl, **Krywań.**
Lieberman Józefa z c., Oświęcim, Świt.
Lipszyc Adam, Łódź, Poraj.
Lilienthal Zofja, Warszawa, Wojciechowo.
Libszycówna Roma, Warszawa, Bocian.
Lichtensztejn Cirla z c., Białystok, Wanda.
Lipszyc Jestella z c., Łódź, Poraj.
Lubodziecka Emilja, Piotrków, Atlas.
Łapicka Alina, Warszawa, **Stamary.**
Łomnicka Marja, Lwów, **Stamary.**
Łukasik Anna, Kraków, Chyców Potok 934.
Ładniewski Mikołaj, Warszawa, Pardałówka 306.
Łysakowska Irena, Pińsk, Olcza, Br. Stachoń.
Łukawska Helena, Warszawa, Żychoniówka.
Łukawska Marja, Kraków, Żychoniówka.
Łozowski Lejzer, Łódź, Krzeptówki, Kadłubek.
Łagutko Stanisława, Warszawa, Wacława.
Majewska Helena, Poznań, Złotogłów.
Mazurówna Marja, Bielsko, **Maleńka.**
Matożanka Stefanja, Kraków, Tatary, Zieliński.
Maciejowski Stanisław, Warszawa, Hala Gąsien.
Makowski Kazimierz, Warszawa, **Renaissance.**
Małecki Tadeusz, Katowice, **Wersal.**
Matzerówna Laura, Kraków, Kryta, Cyganka.
Mallis Katarzyna, Piotrków, Rzymianka.
Machowiczowa Marja, Wieliczka, Eden.
Markiewicz Zofja, Kraków, Kujawianka.
Madejowa Janina, Czaplice, Czerw. Krzyż.
Maczkowa Regina z c., Kraków, Olcza, Mrowca.
Mazurkiewicz Władysław, Wieliczka, Halka.
Mączka Marja, Kraków, Krupówki 17.
Machalska Zofja, Niemce, Chyców Pot., Magiera.
Mazurkówna Stanisł., Inowrocław, Ostrowianka.
Maciejewska Petronela, Kraków, H. p. Gewontem.
Mallachowski Albin z s., Rzeszów, H. p. Gewont.
Maszkiewiczówna Zofja, Lublin, Pod M. Boską.
Malfus Stanisław z ż., Lwów, Granit.
Markówna Kazimiera, Wieluń, Otok.
Margulies Sala, Lwów, Ślimakówka.
Maziak Paweł, Hruszów, **Pod Gubałówką.**
Mazurkiewicz Stanisław, Kr. Huta, Ślązaczka.
Manhart Zygmunt, Stanisławów, Szymony, Grobl.
Małecka M., Cieszanów, Potok Kurosów, W. Chyc.
Małysz Jan, Istebna, Morskie Oko.
Machowiczówna Halina, Sieradz, Eden.
Mazur Marjan, Radom, Gładkie, Gąsienica.
Mach Józef, Lublin, Nowotarska, Mrowca.
Macikowska Helena, Poznań, Orcio.
Mantey Edward, Warszawa, Limba.
Maciejewska Janina, Warszawa, Kasztelanka.
Mayslowa Edyta, Łódź, Dom inż. Liberaka.
Matuszkówna Anna z siostrą, Luboń, Kamieniec.
Marawczanka Róża z siostrą, Poznań, **Januszek.**
Mazurówna Barbara, Kraków, St. św. Zyty.
Maciejewska Ant., Niedźwica Kośc., Władysławka
Marczewska Zofja, Bydgoszcz, Lunieczka.
Mędrzycka Stefanja, Piastów, **Maleńka.**
Melzer Marja, Kraków, Zdrój.
Melzig Edyta, Król. Huta, Smereków.
Melzer Henryk, Rogoźno, Odrodzenie.
Miksa Julian z ż., Warszawa, Olimpjada.
Michalikowa Franciszka, Bielsko, Ślązaczka.
Michalska Janina z r., Kraków, Tatary 1731.
Michalska Cecylja, Poznań, Limba.
Mirewicz Stanisław, Włocławek, Witkiewicza 23.
Mirynowski ks. Stan., Głębokie, Modrzejów.
Mierzwa Jan z c., Zawiercie, Gładkie 1156.
Mikołajczyk Wład. z ż., Września, Świetlana.
Michnik Salomea, Kraków, Nowotarska, A. Gut.
Mollenbrock Stanisława, Poznań, Oleńka.
Mondschein Maks z r., Kraków, Za Strugiem 2.
Moritz Marjan, Przemyśl, Polic. Dom Zdr.
Mogilnicka Zofja, Łomża, Modrzejów.
Morawski Bolesław, Barysz, Oaza.
Młochowska Hanka, Warszawa, Cieślówka.
Morawiec Michał, Łaziska Średnie, Ślązaczka.
Moor Leszek, Kraków, Pardałówka 737.
Morche Karol z ż., Sosnowiec, H. p. Gewontem.
Morczinietz Seweryn, Gliwice, Maraton.
Mosley Watts Ewelina, Grojec, **Radowid.**
Moskała Dr. Jan, Wadowice, H. p. Gewontem.
Moor Gina z r., Kraków, Skaut.
Moor Bronisława z r., Kraków, Skaut.
Moczulski Leszek, Warszawa, Albatros.
Mostowska Krystyna, Warszawa, Albion.
Muszczyrkowa Marja, Nowogrodzkie, San. Naucz.
Mutermilch Dr. Stanisław, Warszawa, George.
Musiałówna Franciszka z m., N. Wieś, Kamieniec.
Muszczowska Magdalena, Zawiercie, Gładkie 400
Müller Otylja, Zbaraż, **Renaissance.**
Mrugaczówna Jadw. z s., Andrychów, Olcza 708.
Müllerowa Antonina, Kraków, Irusia.
Murszewski Wład. z ż., Gdańsk, Bristol.
Musiał ks. Stanisław, Gniezno, Księżówka.
Nawrotówna Marcela, Zawadka, Sanat. Nauczyc
Nawrocki Władysław, Lwów, Modrzejów.
Nanowska Tymn. Ż. z c., Poznań, Kuźnice, rest.
Nałkowska Zofja, Warszawa, Wojciechowo.
Neufeldówna Giza, Kraków, Wołodyjówka.
Neuman Eder D. z r., Kraków, Buńdówki, Walczak
Nikloborc Dr. Wład. z ż., Lwów, Kamieniec, Kling.
Niziołkiewicz Antoni z ż., Ameryka, H. Europ.
Nowicki ks. Aleksander, Ryga, Księżówka.
Nosowiczowa Zofja, Warszawa, Lwowianka.
Nowakówna Helena, Miechów, Skaut.
Nycz Lubicz Leszek, Warszawa, **Wersal.**
Ostrowska Kazimiera z s., Kraków, Skibówki 1919
Oczko Ernest, Czechowice, Za Potokiem. Kaspr.
Olesiński Tad. z ż., Kraków, Skibówki 17.
Olszewski Jakób z ż., Grodziec, Pardał., Ustupski.
Orzechowska Zofja, Warszawa, Zacisze.
Opuszyńska Helena, Biała, Atlas.
Olszewska Helena z c., Lwów, Orjon.
Ostaszewski Dr. Roman, Grodno, **Obrochtówka.**
Ożarow Ludwik z ż., Warszawa, Albatros.
Ociepka Stanisław, Janów, Warszawianka.
Olinerówna Rozalja, Kraków, Kujawianka.
Ostrowska Wanda, Katowice, Zakł. św. Józefa.
Oppenauer Stanisław, Kraków, Olcza, F. Galica.
Olech Konrad, Lwów, Boruta.
Ozga Michalina, Dęblin, Do Olczy 15.
Orzechowska Halina z c., Łuck, Spokojna.
Oling Gustawa, Kraków, Skaut.
Owczarkówna Zofaj, Łódź, Dom Liberaka.
Oleniakówna Władysł., Nowogródek, Rzymianka.
Pauli Klaus, Gdańsk, Sanokówka.
Pauluchówna Marja, Szumlany, Sanat. Nauczyc.
Pazdanowska Marja, N. Sącz, Sercanki.
Pawłowski Leon, Poznań, Atlas.
Pawlikowski Piotr, Warszawa, **Obrochtówka.**
Päschke Katarzyna, Piaski, **Heńka.**
Paschke Dr. Zuzanna, Piaski, **Heńka.**
Pankowa Dr. Flora M. z r., Bydgoszcz, Kamieniec.
Patzerowa Zofja, Warszawa, Lwowianka.
Pawlak Stanisława, Warszawa, Do Olczy 15.
Parłowski Leonard z c., Toruń, Jasna.
Pasterczyk Józef, Warszawa, Krakus.
Prawerówna Ewa z br., Będzin, Mascotte.
Patschke Piotr z ż., Bydgoszcz, Morskie Oko.
Pampuch Marjan, Rogoźno, Grunwald.
Palewicz ks. Felicjan, Horodenka, Chałub., Cieśla.
Pasyńska Sara z c., Warszawa, Krzept., Kadłubek.
Petakówna Janina, N. Sącz, Sercanki.
Peter Alojzy, Cieszyn, Szpital Klimat.
Preisówna Witosława, Gniezno, Modrzejów.
Pęckowska Helena, Zawiercie, Modrzejów.
Pertykuła Antonina, Kraków, Kościelna 4.
Przedpełska Helena, Warszawa, Marynówka.
Prędka Karolina, Kraków, Żywczańskie, Hoły.
Przeorski Dr. Tadeusz z r., Kraków, Skibówki 4.
Peist Dr. Oskar z ż., Kielce, Za Bramką.
Penzisowa Ada z r., Lwów, **Stamary.**
Perelmanowa Róża z c., Łódź, Oaza.
Perelman Abram, Łódź, Anulka.
Perlberger Wiktorja z r., Klasno, Skibówki 17.
Prengel Franciszek, Bydgoszcz, Tatary, Brzega.
Plecina Józef, Katowice, H. p. Gewontem.
Perek Aniela, Dembiny, Iwonka.
Przecławski Edward, Sarny, Zalesie.
Prietz Herbert, Łódź, Dworzec Tatrz.
Piechnik Jan, Myślenice, Krzept., Jan Król.
Pierzyńska Genowefa z r., Kraków, Chyców Potok
Pieniężny Seweryn, Niemcy, Biała Róża.
Piechowska Eugenja, Kraków, Znicz.
Piszczkówna Zofja, Suwałki, Alka, Kamieniec.
Piątek Władysława, Sosnowiec, Olcza 38.
Piotrowska Jadwiga, Wojkowice, Albion.
Piekarski Kleczko Wład., Kraków, **Maraton.**
Piasecka Jadwiga H., Gdynia, Olcza, Galarowski.
Pieczykówna Jadwiga, Kraków, Skaut.
Piłczyńska Sabina, Dębiec, Lunieczka.
Pstrzoch Zofja z c., Warszawa, Kotelnica 185.
Polówna Krystyna, Wierzbięcie, Oaza.
Pompianka Dr. Marja z s., Kraków, Lwowianka.
Pomorski Bolesław z ż., Łódź, Curuśka.
Porodko Leon z ż., Warszawa, Gencjana.
Proczek Marja, Kraków, **Stamary.**
Porejko Stanisław, Warszawa, Bławatek.
Poseltówna Janina z siostrą, Warszawa, Oaza.
Prokwiatowski Grzegorz, Warszawa, Cieślówka.
Podziemski Tadeusz, Warszawa, Spokojna.
Profic ks. Jan, Słonim, Księżówka.
Poradzisz Władysław, Kraków, H. p. Gewontem.
Podobiński Marjan, Podwołoczyska, Pol. Dom Zdr.
Poniewozik Jan, Krasnystaw, Iwonka.
Pollakówna Helena, Wilno, **Krywań.**
Porawski Czesław, Poznań, Krokus.
Pudełko ks. Feliks, Kolbuszowa, Szkolna 10.
Pufeles Bruno, Kraków, Kościelna 4.
Pufeles Helena z wn., Kraków, Kościelna 4.
Pudor Erik, Bytom, Maraton.
Przybyś Dr. Stanisław, Miechów, **Maleńka.**
Przyboś Dr. Stefan, Rzeszów, Jordanówka.
Przybilla Helena, Król. Huta, Smereków.
Pyszka Jan, Brwinów, Trzy Róże.
Raczyńska Jadwiga, Lwów, Nela.
Radojewska Marja z cc., Kalisz, Curuśka.
Raczaszek Paweł, Katowice, Modrzejów.
Raczaszkowa Jadwiga, Katowice, Modrzejów.

Rauszerowa Helena, Grzegorzewice, Silva.
Rajchman Hanna, Łódź, Oaza.
Raszkówna Zofja, Siersza, Żychoniówka.
Rachwalska Walentyna, Kalisz, Modrzejów.
Raczak Marceli, Król. Huta, Ślązaczka.
Rapaportowa Dr. Wila, Lwów, Chramc., Chodacki.
Raber Oran, Ameryka, Stamary.
Rakower Genia, Kraków, Piast.
Reichman Leopold, Biała, Wanda.
Rechtschaft Helena z r., Będzin, Diana.
Rękowski Ludwik, Lwów, Poraj.
Reisman Bela, Łódź, Zbyszko.
Rzeczyński Feliks, Warszawa, Gerlach.
Rzepecki Wład. z r., Suwałki, Alka, Kamieniec.
Reisewitz W. z r., Łagiewniki, H. p. Gewontem.
Roederówna Helena, Toruń, Ślązaczka.
Reiss Cecylja z r., Kraków, Kamieniec 1820.
Reiss Berta z r., Warszawa, Kamieniec 1820.
Rheinlaender Marja, Berlin, Trzy Róże.
Rzepecka Marja, Kraków, Olcza, F. Galica.
Reiter ks. Wojciech, Skarboszewo, Księżówka.
Reymont Stanisław, Baranowicze, Rzymianka.
Reden Jan z ż., Warszawa, **Kmicic.**
v. Richthofen Stanisław, Kraków, Morskie Oko.
Rose Henryk z r., Kraków, Pardałówka 737.
Roczyńska Stefanja z s., Kielce, Pod Polanką.
Roczniak Marta, Grodziec, Olimp.
Romankiewicz Józefa, Bytom, Zakątek.
Romankiewicz Stefanja, Bytom. Zakątek.
Rozenstock Janina, Kraków, Wójcikówka.
Rotenberg Chil, Sosnowiec, Góralka.
Rozkoszny Franciszek z c., Katowice, Ślązaczka.
Rozwadowska Marja, Warszawa, Kokosówka.
Rubin Salomon Z., Lwów, Goplana.
Rubinstein Sima, Będzin, Diana.
Rutka Anna, Kraków, Krzept., Mraczelnik.
Ruseek Stanisław z r., Brzeziny Śl., Bystre 17.
Rubinstein Ignacy, Warszawa, Jurand.
Rubinsztejn Janina, Warszawa, Zawory.
Ryczkowska Weronika, Grodno, Spokojna.
Rytenberg Juljusz, Warszawa, Diana.
Rydzkowski Wacław, Swiecie, Szpital Klimat.
Rzymkowska Eleonora, Lubawa, Biała Róża.
Rychliński Julian, Warszawa, Warszawianka.
Rzyszkiewicz Zygmunt, Kraków, Janina.
Smalcowa Marja, Kraków, Pardałówka, Ustupski.
Stania Marjan, Koszęcin, Modrzejów.
Samolewicz ks. Władysł., Ostrów M., Księżówka.
Sadowska Janina, Piaseczno, Zawrat.
Smarzewska Zofja, Lwów, Spyrkówka 1640.
Salinger Dr. Zygmunt z r., Warszawa, Markiza.
Sawicka Zofja, Wola Just., Szymony, Groblowy.
Sabela Jan z r., Cieszyn, Arka.
Sawicki Dr. Jakób, Kraków, Klimkówka.
Sklenarz Piotr z ż., Lublin, Dom Zdr. S. U. P.
Serwa Stanisław, Katowice, Wanda.
Smreczyński Stanisław, Kraków, Kamieniec Mosz.
Seredyński Józef, Starogard, H. Sport.
Setkiewicz Mieczysław, Chrzanów, Oksza.
Setkiewicz Marja, Chrzanów, Oksza.
Skrzeszewski ks. Stan., Warszawa, Księżówka.
Srebrzyński Józef, Warszawa, Sas.
Seifmanowa Wiktorja z c., Chrzanów, Halka.
Skrzeczkowski ks. Jan, Ostrów M., Księżówka.
Seifman J., Przemyśl, Dworek.
Seredyński Marja, Gdańsk, Lwowianka.
Segal Ozjasz, Łuck, Morskie Oko.
Sękowska Janina, Warszawa, **Pod Gubałówką.**
Sierosławska Wiktorja, Kraków, Skib., Walczak.
Singer Cecylja, Kraków, Trzy Róże.
Ślizowska Rozalja, Kraków, Dom Zdr. S. U. P.
Siekaczyńska Zofja, Warszawa, Poranek.
Spitzer Dr. Ignacy, Bystra, Strzecha.
Spitzer Dawid z ż., Kraków, Strzecha.
Siekierzyńska Rozalja, Lublin, Pod Polanką.
Singer Rudolf z ż., Praga, Granit.
Sierankiewiczowa Irena i Jerzy, Jarosław, Nasza.
Smietańska Aniela, Błaszki, Krokus.
Sinkora Fr. z ż., Praga, Wesoła, Strążyska.
Świerkowska Kazim., Chełm L., Gładkie, D. Sam.
Silberman Maks., Jarosław, Krupówki, Kotoński
Simon Jerzy, Ruda, Warszawianka.
Świstun Dr. Bohdan, Tarnopol, Morskie Oko.
Sukra Rudolf, Szczecin, Olcza, Galarowski.
Sieżęga Karolina, Opalenica, Olcza, Galarowski.
Świetlicka Helena, Warszawa, Olcza, Piszczur.
Świderski Wład. z ż., Pińczów, H. p. Gewontem.
Sikora Stanisław, Staroniwa, Iwonka.
Sinkowa Anna z r., Kraków, Dr. Różecka, Kośc.
Sikorski Klemens, Poniec, Krokus.
Silberberg Dr. Maryla, Kutno, Oaza.
Sieczkówna Marja, Warszawa, Sanitas.
Skipiol Helena, Lipiny, Zbyszko.
Sobocka Eleonora, Poznań, Złotogłów.
Sokołów Jerzy, Warszawa, Albatros.
Skórczyńska Janina z s., Żółkiew, Strążyska.
Slossarczyk Karol, Tychy, Malwa, Olcza.
Swoboda Gerhard, Katowice, Warszawianka.
Soon Fryda, Góra Kalwarja, Markiza.
Sokolowski ks. biskup Cz., Siedlce, Księżówka.
Sobczyk Eugenja, Warszawa, Bristol.
Słowińska Helena, Warszawa, Tolka.
Sowińska Jadwiga z s., Warszawa, Kasprusie 18.
Solecki Leon z siostrą, Lwów, Fortunka.
Sokołowski Stefan, Wełnowiec, Poranek.
Skupniewicz Janina, Włocławek, San. Nauczyc.
Służewska Janina, Jesluków, San. Nauczyc.
Skumska Agnieszka, Warszawa, Krakus.
Suder Magdalena, Kraków, Żywcz., Grubarz.
Sulocki Jerzy, Warszawa, Morskie Oko.
Suchanek Jan z ż., Kraków, Jurjanka.
Suppe Hildegarda, Berlin, Olimp.
Sukiert Henrietta, Łódź, Dżidzia.
Sykuła Mateusz, Siedlce, H. p. Gewontem.
Szczyglińska Kazim., Warszawa, Antal., Dzielawa.
Szymanowski Karol, Warszawa, **Czerwony Dwór.**
Schultz Emil, Łódź, Dworzec Tatrz.
Schultz Heinz, Łódź, Dworzec Tatrz.
Szulz Moritz, Kraków, Wanda.
Szulz Leon, Kraków, Wanda.

Szymańska Adela, Jarocin, Odrodzenie.
Szczyrycki Stawarz St. z ż., Kalisz, Leśniakówka.
Szydłowski Jerzy, Jasło, H. Europejski.
Szpigelmanowa Marja, Będzin, Diana.
Schwarz Edzia, Katowice, Curuśka.
Szmitt Tadeusz, Lwów, Limba.
Szwarcenberg Czerny Dr. T. z r., Kraków, Carmen
Szychówna Marja, Kobylin, Modrzejów.
Szofange Tadeusz, Dąbrowa Górn., Orjon.
Szpakiewicz Miecz., Katowice, H. p. Gewontem.
Schwarz Zofja, Kraków, Strugowa.
Schermaus Dora, Kraków, Łubień.
Sztabińska Janina, Częstochowa, Do Str., o. Marty
Schmuck Adam z ż., Lwów, Nowot., Gut Stan.
Szymała ks. Jan, Nowy Bytom, Smereków.
Schmeidlowa Jadwiga, Czechowice, Morskie Oko.
Szancerowa Helena z c., Kraków, M. Żywcz., Hoły
Szancer Dr. Henryk, Kraków, M. Żywcz., St. Hoły.
Szancerowa Hanka z s., Kraków, Krystyna.
Szerszeniowa Stefanja, Kraków, Do Rojów 5.
Szczedzina Alfred, Pawłów, Warszawianka.
Szachtmajerowa Wanda, Warszawa, Oaza.
Schapirówna Chana, Lwów, Ślimakówka.
Schneider Tadeusz, Lwów, Ślimakówka.
Schenker Felicja z r., Wieliczka, Skibówki 17.
Schreiber Ewa, Wiedeń, Skibówki 17.
Szwed Jan, Bin, Eden.
Sztuba Marjan, Rogóżno, Grunwald.
Szpigelman Majer, Będzin, Chowanna.
Szczyt Michał, Poznań, Lwowianka.
Szafara Sabina, Pruszków, Bystre, Janka.
Szuldberg Aleksander, Warszawa, Jurand.
Szulc Hieronim z ż., Luboń, Orcio.
Scheinerman Wolf, Sosnowiec, Zdrój.
Schwarzówna Marja, Warszawa, Chałubińsk. 121.
Szwarcman Anna, Łódź, Oleńka.
Szydłowski Jerzy, Jasło, Jerzewo.
Schecowa Anna, Warszawa, Bank Polski.
Szulcowa Alina z c., Ząbkowice, Kościeliska 33.
Szmydówna Jadwiga, Korczyna, Iwonka.
Szczyłowicz Miecz., Warszawa, Bystre, Łuszczek.
Szperówna Sońka, Warszawa, Piast.
Szuchtmajer Leon, Warszawa, Oaza.
Szymczakówna Zofja, Warszawa, Staszeczkówka.
Stypulska Stefanja, Król. Huta, Arwa.
Stanek Jan, Zdzięcior, San. Nauczyc.
Strakoszowa Amalja z r., Kraków, Jordanówka.
Stellówna Marja, Hajduki W., Sanato.
Steinke Max z r., Mrocza, Irusienka.
Stwora Stanisław z r., Kraków, Kościeliska 90.
Stefanikówna Marja, Fordon, Modrzejów.
Stachurska Helena, Szczecin, Reduta.

Stalmach Ignacy z ż., Secemin, Trzy Róże.
Stępka Witold z r., Poznań, Gładkie, Gibała.
Statterowa Ada z r., Kraków, Kościeliska 63.
Stopa Jerzy, Knurów, Zacisze.
Staniewski Dr. Jan, Swoszowice, **Stamary.**
Staniewski Dr. Michał, Lwów, **Stamary.**
Stanoch Stefan, Kraków, Do Rojów 5.
Stefanowicz Jan, Warszawa, **Przedświt.**
Starowicz Jadwiga, Kraków, Krzept., Mraczelnik.
Staśkówna Władysława, Zawiercie, Cieślówka.
Stolfa Dr. Edm. z r., Kraków, Kościel., Za Wodą.
Stefański Paweł, Warszawa, Sanato.
Stypułkowski ks. Aleks., Nowy Dwór, Księżówka.
Stypułkowski ks. Leon, Łódź, Księżówka.
Stacherski Henryk, Król. Huta, Grunwald.
Stawski Marjan, Wiktorów, Ustup, J. Chyc.
Sturm Karolina, Wadowice, Zdrój.
Staszkówna Zbrozik Halina, Poznań, Oaza.
Sztiller Arnold, Łódź, Zawory.
Stolarski Jan z ż., Dąbrowa Górn., Poranek.
Studencki ks. Wł., Szczakowa, Księżówka.
Starzyńska Marja, Krzywoszkowo, Jerzewo.
Stubiedo Edward, Wilno, Bezimienna.
Traubner Erna, Bielsko, Wołodyjówka.
Tarnowski Eustachy, Gdańsk, Lwowianka.
Tajak L., Kraków, H. p. Gewontem.
Tramerowa Helena z c., Kraków, Kujawianka.
Tkacz Jerzy, Będzin, **Victoria.**
Trawiński Wład., Kraków, Gładkie, Gibała.
Taisówna Kunegunda, Gładkie, Gibała.
Taranek Franciszek, Radomsko, Polesie.
Teitelbaum Sabina, Tarnopol, Biała Róża.
Trzebiński Stanisław, Wilno, Krupówki 17.
Teitelbaum Joanna z r., Kraków, Do Rojów 2.
Trent Stanisław z ż., Kraków, Otok.
Trzepiński Stanisław z ż., Warszawa, Oaza.
Trędowicz Anna, Jarosław, Olcza, F. Galica.
Tislowitz Marja z r., Kraków, Skibówki 4.
Thierlinżanka Marta, Bydgoszcz, Jagódka.
v. Tiesenhausen Hans Alb., Magdeburg, Maraton.
Tomczyk Antoni, Warszawa, St. św. Zyty.
Tomasini Marjan, Warszawa, H. p. Gewontem.
Tropp Józef z siostrą, Tarnów, Jerzewo.
Topiliński Włodz. z ż., Warszawa, Albatros.
Trochówna Marja, Dąbrowa Górn., Czerw. Krzyż.
Tomicka Jadwiga, Kraków, Nałęcz.
Tomas Teofil, Śl. Ostrawa, H. p. Gewontem.
Tobol Marja, Kraków, Dr. Różecka, Kościuszki.
Trubiński Stanisław, Wilno, Wanda.

Turnau Wanda, Kraków, **Szałas.**
Turyn v. Forgiel F. z c., Warszawa, Beringerówka
Turczówna Karolina, Kraków, Kościeliska 23.
Tuszyński Wacław z ż., Warszawa, Kalatówki.
Turski Stanisław, Kraków, w górach.
Turowicz Andrzej, Kraków, w górach.
Tylińska Antonina, Warszawa, Kościeliska 33.
Tyener Andrzej, Bydgoszcz, Polic. Dom Zdr.
Uciechowska Zofja, Węgrów, Szkolna 6.
Urbańska Joanna, Kraków, Kościeliska 63.
Urbański Marjan, Kraków, Kamieniec.
Urbanik Wernika, Klasno, Skibówki 17.
Urmanowicz ks. Walenty, Wilno, Księżówka.
Van Roy Marja z r., Inowrocław, Ostrowianka.
Vidor Agata, Katowice, Boromeuszki.
Votel Sydonja, Lwów, Bagatela.
Walaszek Piotr, Rzęsna Polska, Modrzejów.
Wańkowski Wacław, Warszawa, Krzysia.
Walicka Karolina z r., Kraków, Skibówki 17.
Wachłowski Józef, Warszawa, **Sienkiewiczówka.**
Warchałowski ks. Stan., Bobowa, Szkolna 10.
Waits Mosley E., Grojec, **Stamary.**
Wachnik Stanisław, Warszawa, Krakus.
Wajsberger Józef, Pruszków, Krakus.
Walicki Jerzy, Warszawa, **Wersal.**
Wacek Aleksander, Krzemieniec, Odrodzenie.
Wachtel Paula, Kraków, Mewa.
Waliczko Alojzy, Mysłowice, **Śnieżka.**
Wałowski Zbigniew z siostrą, Warszawa, Nella.
Wachtel Henryk z s., Kraków, Mewa.
Wawer Józef, Warszawa, Krakus.
Waśkiewicz Stanisław, Warszawa, Morskie Oko.
Walecki Marjan, Kalisz, Oaza.
Wereszczukowa Romana, Warszawa, Kotelnica 518
Weyrochówna Janina, Warszawa, **Renaissance.**
Wesołowska Bronisława, Warszawa, Kościelisko.
Weintraub Dawid, Berno, Paproć.
Wretowski Jan, Katowice, Arwa.
Wenclowa Zygmunta z r., Oświęcim, Chramc. 24.
Weiglówna aKrolina, Kraków, Kościel., za wodą.
Wnęk Karolina, Poznań, Kasztelanka.
Weisblum Józef, Stryj, Laura.
Wertheim Tomasz, Warszawa, Albion.
Wielowiejska Marja, Jabłonowo, San. Nauczyc.
Wisłouch Janina, Kraków, Bratnia Pomoc.
Wierzejska Julja z c., Warszawa, Łomnica.
Winarski Antoni, Osada, Polic. Dom Zdr.
Wiśniewska Józefa, Staromieście, Chryzantema.
Wilkoszowa Marja, Nowa Wieś, Goplana.
Wielkopolska St. z c., Drohobycz, do Olczy, Moh.
Wiechno ks. Jan, Warszawa, Księżówka.
Witek Apolonja, Kraków, Kościeliska 85.
Wilhelm Zenon, Radomsko, Bocian.
Wielkoszewski Władysław, Lwów, Ślimakówka.
Witulska Marta, Działdowo, Mohylanka.
Wieczorek Szymon, Katowice, Ślązaczka.
Wielgus Czesław, Siedliska, Olcza, B. Stachoń.
Wieczyński Stan., Grudziądz, Olcza, B. Stachoń.
Wiatr Tadeusz, Wólka Niedźw., Olcza, Stachoń.
Wisłocki Klim, Łuck, Zochna.
Witzke Wilhelm z ż., Warszawa, Bystre, Jańka.
Wierzbicki Adam, Łódź, **Radowid.**
Winnicki Aleks., Wadowice, H. p. Gewontem.
Wilczewski Mieczysław, Kutno, H. Europejski.
Wicuch Józef z ż., Opole, Goplana.
Wiltoszowa Marja, Nowa Wieś, Goplana.
Wolska Maryla, Lwówek, Sercanki.
Wolska Irena, Lwówek, Sercanki.
Woźniak Stefan, Łódź, Dom Tur. Nauczyc.
Wójcik Helena, Tarnów, Franciszkówka.
Wolmanowa Izabela, Warszawa, Bristol.
Woronowicz Robert, Warszawa, Orjon.
Wojtanowiczowa Stan., Poznań, Nałęcz.
Wróblewska Hanna, Helenów, Wojciechowo.
Wojtulewski Leonard, Łódź, **Wersal.**
Wos Helena, Warszawa, Kamieniec 1820.
Wowczenko Jerzy z ż., Warszawa, Morskie Oko.
Wofke Dr. Prof. M. z r., Warszawa, Kasprusie 42.
Wolfke Karol, Częstochowa, Kasprusie 42.
Wolfhendler Szaja, Będzin, Chowanna.
Wojciechowska S., Wejherowo, Olcza, Galarowski
Woźniakówna Wanda, Warszawa, Oksza.
Woźniak Florentyna, Warszawa, Oksza.
Wojnarówna Nela, Katowice, **Radowid.**
Wojnar Witold, Katowice, **Radowid.**
Wróblewska Felicja H., Jarosław, Złotogłów.
Wolska Idalja, Lwów, Kościeliska 33.
Wylczych Helena, Wodzisław, Reduta.
Wyderska Scholastyka, Czeladź, Lotos.
Wyganowska Łodzia J. z s., Warszawa, L. Ustronie
Wygrzywalski Ludwik z ż., Kraków, Oaza.
Wysocki Piotr, Warszawa, Tanwja.
Zakrzewska Zofja, Lwów, Nella.
Zahler Moritz z r., Berlin, Diana.
Zahler Wilhelm z ż., Kraków, Diana.
Zalewska Marja, Warszawa, Bystre 16.
Zaczyński Aleksander, Wierzbnik, Dom Urz. Sam.
Zaremba Ernest z ż., Warszawa, **Renaissance.**
Zawiński Stefan, Sieradz, Stella.
Zacharkówna Władysława, Toruń, Ślązaczka.
Zarębianka Apol., Kraków, Spyrkówka, Zarski
Zawadzka Florentyna, Częstochowa, Kasprusie 42.
Zacharjasiewicz Elza, Ignacewo, **Leśniczanka.**
Zakrzewska Jadwiga, Pełty, Olcza, B. Stachoń.
Znamirowska Nat. z s., Częstochowa, Kosodrzew.
Zawadzka S. Michalina, Bieliny, Lida.

Zdarzyk Leopold, Bobrek, Atlas.
Zalipska Klement., Kraków, Króle, Strączek.
Zagrodzka Stanisława, Bydgoszcz, Lunieczka.
Zembaczyńska Marja z r., Kraków, Kościeliska 57.
Zegzdrowa Alina z r., Warszawa, Bajka.
Zengteller Colona H. z ż., Kraków, H. p. Gewontem
Zegrze Reja z s., Warszawa, **Maraton.**
Zweibaum Juljan z c., Warszawa, Janikówka.
Zenczykowski Tadeusz, Góra Kalwarja, Markiza.
Zielewicz Jan, Poznań, **Szałas.**
Ziemska Anastazja, Warszawa, **Maraton.**
Zimmerman Edward z r., Szczakowa, Do Jaszcz. 7
Ziętek ks. Dr. Ludwik, Łęczyca, Księżówka.
Zielińska Józefa, Warszawa, **Kmicic.**
Zoja Marja, Poznań, Szymony, Groblowy.
Zommer Luba, Dubno, Sas.
Zgodowa Janina z c., Toruń, Eden.
Żupański Adam, Poznań, Kościeliska 33.
Żubrycki Bazyli, Warszawa, Morskie Oko.
Żuziakówna Wiktorja, Strzemeszów, Lwowianka.
Żylberberg Sura, Warszawa, Krupówki 35.
Żylberblat Leon, Łódź, Zawory.
Żylbersztajn Halina, Radom, Tarnowianka.
Żerańska Wanda, Warszawa, Przemyślanka.
Żawiński Antoni, Sieradz, Stella.
Żelazowski Stanisław z ż., Warszawa, Walówka.
Żmudziński Jan, Sarnaki, Olcza, Br. Stachoń.
Żurawska Genowefa, Poznań, Kubinówka.
Żulikowska Kamila, Bielszowice, Gerlach.

Za czas od 13 do 15 lipca 1930.

Abrahamer Leonora, Pogrórze, Skibówki 15.
Artykiewicz Stefan, Polany **Leśniczanka.**
Albrycht Konstanty, Warszawa, H. Europejski.
Adamek Feliks z br., Grodzisk, **Wielkopolanka.**
Aftergut Regina z r., Kraków, Kościeliska 21.
Brandys Fanny z c., Kraków, Kościeliska 31.
Barańska Stanisława, Płock, Czerw. Krzyż.
Barszczówna Marja, Porudno, Carlton.
Balsamówna Emilja, Kraków, Lotos.
Balsamówna Róża, Kraków, Lotos.
Baczyńska Stanisława, Eniejów, Otok.
Brauman Henryk z ż., Kraków, Łubień.
Bartel Alfred, Katowice, Znicz.
Badura Franciszek, Oświęcim, Olcza Kluś.
Bachorska Helena, Poznań, Janówka.
Bartożanka Janina, Poznań, Szymony Mrowca.
Bartkowiak Kazimierz, Poznań, Szymony Mrowca.
Brachowska Zofja z s., Kraków, Kościel. Tomków.
Baraliński Adam z r., Warszawskie, Dom Inwalidów.
Bajer Karol, Łódź, Lwowianka.
Bałaczyński Jerzy z ż., Sochaczew, Krupówki, Galica.
Baumgarten Jerzy, Łódź, Mascotte.
Banas Władysław, Ameryka, Morskie Oko.
Bartolakowa Melja, Warszawa, Warszawianka.
Brzeziński Józef, Jędrzejów, Harendzianka.
Beszczyński Władysław, Toruń, Warszawianka.
Beyer Adolf, Niemcy, Bristol.
Bednarczyk Kazimierz, Kraków, Nosal.
Besson R., Ameryka, Morskie Oko.
Biały Bronisława, Jędrzejów, Bagatela.
Brzostowski Witold, Lwów, Morskie Oko.
Bodniak Dr. Stan. z ż., Kórnik, Biuro Kamieniołom.
Borodawkówna Stan., Kraków, Cyganeczka.
Bońkowska Eugenja, Bydgoszcz, Czerw. Krzyż.
Bojemska Marja, Katowice, **Marilor.**
Bromirska Elżbieta, Warszawa, Warszawianka.
Bolechowska Marja, Skarzysko, Biały Dworek.
Borsuk Janina, Warszawa, Margot.
Bonk Ks. Emanuel, Mysłowice, Księżówka.
Boczkowska Marja, Warszawa, Paryżanka.
Bolling Anna, N. York, Morskie Oko.
Bohm Jerzy, Łódź, Jurand.
Bogdanowicz Aleksander, Wola Just., Kasztelanka.
Brudnicki Kwiryn z c., Warszawa, Stella.
Budziński Jan z ż., Toruń, Królewianka.
Bubak Ludwik, Końskie, Polic. Dom Zdr.
Bursztyn Michał z ż., Warszawa, Urocza.
Burda Kazimierz z ż., Ostrowiec, Niespodzianka.
Buynowski Izydor z ż., Gostynin, **Stamary.**
Bukietyńska Marja, Sambor, Lunieczka.
Bugajerowa Róża, Kielce, Mery.
Bruner Wacław z ż., Warszawa, Nella.
Blumenfuchs Helena, Częstochowa, Jurand.
Bydłowski Aleksander, Sosnowiec, Morskie Oko.
Brykalski Albin Ant., Katowice, Bristol.
Byrka Anna, Sambor, Lunieczka.
Byrka Elżbieta, Sambor, Lunieczka.
Cacko Kazimierz, Gdańsk, Szkolna, Gabrysiowa.
Ciecierega Józef z c., Kraków, Do Poronina, Chyc.
Cieślik August z ż., Kraków, **Mirabella.**
Ciesielska Judyta, Poznań, **Januszek.**
Conrad Eugenjusz, Wiedeń, Malenka.
Comer A., N. York, Morskie Oko.
Crossley L., N. York, Morskie Oko.
Cukrowski Stan. z ż., Warszawa, **Marilor.**
Cygielmanowa Zofja, Lublin, Przystań.
Chmielewska Wanda, Warszawa, Dom Wycieczk.
Chwistek Dr. Leon, Kraków, Gerlach.
Chyrosz Witold z r., Warszawa, Bristol.
Chwałek Stanisław z r., Ameryka, Bristol.
Czlenow Natalja, Łódź, Diana.
Czarnecki Kazimierz, Warszawa, H. p. Gewontem.
Czerwiński Piotr z ż., Gniezno, **Śnieżka.**
Czupryna Piotr, Pawłów, Olcza, Okręglak.
Czehotowska Zofja, Białystok, Staszeczkówka.
Czołnowska Eugenja, Łopatki. Olcza, F. Galica.
Czyżówna Marja, Sarzyna, Olcza, F. Galica.
Danytów Paweł, Tarnobrzeg, Sanokówka.
Danielowa Janina, Kraków, **Szałas.**
Davidson Karolina, Warszawa, Przemyślanka.
Dańcówna Helena, Łagiewniki, Nowotarskie 35.
Danek Marja, Kraków, Liljana.
Desser Samuel, Bochnia, **Sienkiewiczówka.**
Denkiewicz Jan z r., Chełm, Skibówki 11.
Denathen Elżbieta, N. York, Morskie Oko.
Dziedziakowa Marja, Grodziec, San. Nauczycielskie.
Dziembowski Seweryn, Warszawa, **Szałas.**
Drożdż Ks. Jan, Gawłuszowice, Szkolna 10.
Dobrowolska Czesława, Chełm, Sanato.

Dorożyński Zygmunt, Lwów, Limba.
Dobaczewski Józef, Katowice, Malinka.
Domański Józef z ż., Siemianowice, Kubinówka.
Dowgiełło Stanisław, Rogoźnik, H. p. Gewontem.
Domagalski Jan, Warszawa, **Renaissance.**
Dubowska Agnieszka, Biała, Boromeuszki.
Długosz Edward, Poznań, Dom Zdr. S. U. P.
Dyamentowa Zena, Radom, Bagatela.
Ekert Franciszek, Poznańskie, Lalka.
Ettmayer Józefa, Lwów, Kasprusie 36.
Ewy Ryszard, Horożanka W., Harendzianka.
Erman Abram, Łódź, Stochówka.
Felterówna Wela, Kraków, Oaza.
Feigenbaum Róża, Warszawa, Zawory.
Flakowicz Fajgla, Sosnowiec, Dworek.
Fränkel Moszko, Lwów, Dworek.
Filakówna Matylda, Puławy, Czerw. Krzyż.
Filakówna Janina, Puławy, Czerw. Krzyż.
Filinko Marja, Lipniki, San. Nauczyc.
Frieman Witold, Katowice, Cicha.
Finkielstein Sabina, Brzozowa, Łubień.
Fridman Hadora z s., Krzemieniec, Dworek.
Florek Czesław, Bochnia, Halka.
Flutsztejn Michał, Warszawa, Krzept., Jan Płaza.
Frydman Elżbieta Wanda, Warszawa, Albion.
Gawińska Zofja, Kraków.
Glakowski Ks. Stanisław, Wilno.
Gackówna Zofja, Król. Huta, Strugowa.
Grabowski Dr. Albin z ż., Łódź, Skibówki, Walczak.
Gans Mojżesz Izak z ż., Adela.
Grabowska Irena z br., Kraków, Poraj.
Gaebel Klementyna, Poznań, Gencjana.
Gratkowska Janina z c., Rypin, Gencjana.
Grabowska Jadwiga, Warszawa, Schodnica.
Grabowska Izabella, Warszawa, Schodnica.
Gałdzicka Apolonja, Warszawa, Chryzantema.
Graff Jerzy, Warszawa, Łubień.
Gabryszewski Stanisław, Warszawa, Dom Wycieczk.
Grzegorzewski Jan, Poznańskie, Bohdanówka.
Geladówna St., Łódź, Maryśka.
Gaebel Klementyna, Poznań, Gencjana.
Gleisnerowa Leonja, Warszawa, Kasprusie 35.
Gliksmanówna Cyna, Będzin, Anastazja.
Giza Marja, Kraków, St. św. Zyty.
Gries Naftali, Kraków, Poraj.
Gierycіówna Zofja, Radom, Atlas.
Giersz Jerzy, Poznań, Kasztelanka.
Gorzechowska Nałkowska Zofja, Warsz., Wojciechowo.
Gołąbówna Zofja, Goleszów, Staszek.
Górski Dr. Ksawery, Krynica, Morskie Oko.
Gołajewski Konst. z ż., Chrzanów, Morskie Oko.
Grotowski Zbigniew, Kraków, Tanwja.
Goldbergowa Berta, Przemyśl, Pardał., Łojas.
Górzyńska Zofja, Częstochowa, Piast do Olczy.
Grogh St. Hans, Kraków, **Maleńka.**
Gottheimer Wolf, Wieruszów, Piast.
Golmer Wład. z r., Warszawa, Strażyńska Restaur.
Godlewska Halina, Warsz., Szkolna, z/wod. M. Bratko.

Gottreich Heinz, Katowice, Krupówki 35.
Grodyńska Kossecka Jadw., Kraków, Lwowianka.
Golędzinowski Konrad z ż., Warszawa, Kościel. 39.
Gordon Sonja, Warszawa, Zawory.
Grünberg Marja z r., Kraków, Alma.
Gunther Hildegard, Niemcy, Lunieczka.
Glückówna Gertruda, Łódź, Litwinka.
Grünfeld Rachela z c., Kraków, Halka.
Gruber Maks., Bielsko, Krupówki 35.
Hajkisówna Marja, Warszawa, Eden.
Hamelówna Helena, Będzin, **Renaissance.**
Hamilton Anna, N. York, Morskie Oko.
Helft Erika, Hamburg, Sanokówka.
Heising Karol, Poznań, Curuśka.
Herz Marjan z r., Katowice, Kościeliska 50.
Hejnar Józef, Katowice, Mołodów.
Hoch Alfred z ż., Frankfurt. Maraton.
Heymann Maurycy, Łódź, **Maraton.**
Hojda Józef, Sułkowiec, w górach.
Horodyński Romuald, Kraków, Kotelnica 515.
Hochfeld Juljan, Rzeszów, Znicz.
Horowitz Józef, Chrzanów, Strzecha.
Hohenauer Marjan St., Kraków, Pająkówka.
Hutkówna Klara, Bydgoszcz, Ciągłówka, Zwijacz.
Hyczkówna Marja, Pabjanice, Cieślówka.
Izbicka Marja, Tichy, Dom Chałubińskiego.
Iwanicki Marceli, Nowy Bytom, H. Sport.
Izakson Aleksander, Warszawa, Zawory.
Idman Karol Gustaw, Finlandja, Bristol.
Izdebski Edward, Warszawa, Wanda.
Jarosik Franciszka, Kraków, Witkiewicza 16.
Janas Walenty, Poznań, Czerw. Krzyż.
Jagieła Jan z ż., Rebka, Siemianówka.
Jaworski Zygmunt, Wilno, Bezimienna.
Jasiński Bernard z s., Lwów, H. p. Gewontem.
Janąs Marta, Murcki, Dom Chałubińskiego.
Jarosz Kazimierz z r., Kraków, **Renissance.**
Janowska Zofja, Jarocin, Oaza.
Jabłkowska Janina, Warszawa, **Konradówka.**
Jezierski Stanisław, Lwów, Biały Dworek.
Jędrusek Wiktor, Poznań, Morskie Oko.
Joskowiczowa Marja, Łódzkie, Stochówka.
Jochweds Franciszka z c., Warszawa, Świt.
Jurblum Berta z r., Łódź, Gerlach.
Jurczyński Antoni z ż., Kraków, H. p. Gewontem.
Judzyński Wacław, Warszawa, Morskie Oko.
Juroftówna Anna, Mikołów, Bolesławówka.
Kaszub Józef, Leszno, Czerw. Krzyż.
Klasowa Anna, Kraków, Czerw. Krzyż.
Karolczyk Katarzyna, Kraków, Kamieniec 1820.
Kapołka Franciszek z r., Katowice, Szkolna 6.
Kapołkowa Gertr. z r., Katowice, Szkolna 6.
Kamińska Marja, Bodzentyn, Przemyślanka.
Kaimowa Janina, Ruda, Pyszna.
Kacprowicz Zygmunt, Wilno, Bezimienna.
Kaczyński Zygmunt, Warszawa, Promienna.

Kański Karol, Warszawa, H. p. Gew.
Kamutsky Anna, Katowice, H. p. Gewontem.
Karpińska Dorota, Toruń, Eden.
Karasynowicz Kazimierz, Kraków, Krzemień.
Kalder Augustyn, Lipiny Śl., Margot.
Karpowski Magnus, Łódź, Mascotte.
Knapczyńska Helena, Warszawa, H. Sport.
Kaszczówna Walerja, Łódź, Litwinka.
Krajewska Janina, Warszawa, Paryżanka.
Kaczorowski Zygmunt z r., Białystok, Adela.
Kranz Meszulim, Warszawa, Wanda.
Kaufman Dawid, Kalisz, Wanda.
Kradasowa Helena z s., Kraków, Kościeliska 87.
Karliner Ernest, Katowice, Krupówki 35.
Kwaśnik Stanisław z r., Poznań, Żywcz., Bachleda.
Krauze Jędrzej, Siedlce, H. p. Gewontem.
Kawski Marjan z ż., Sanok, Morskie Oko.
Kaliński Seweryn, Konradówka, Tatry.
Karłowska Jadwiga, Poznań, Oaza.
Klepacz Marjan z ż., Bydgoszcz, Cieślówka.
Kellerman Artur z ż., Sępolno, Chryzantema.
Kellar O. Czesław, Kraków, Sercanki.
Kęsówna Urszula, Poznań, **Januszek.**
Kiszkówna Zofja, Wielmoża, Czerw. Krzyż.
Krippendorf Bogumił z c., Suwałki, **Stamary.**
Kwiatkowski Dr. Stan. z r., Kraków, **Stamary.**
Kirylukowa Zenona z s., Łódź, Krzept., Karpiel.
Kivińska Felicja, Poznań, Szymony Mrowca.
Kwieciński Ignacy, Stary Sącz, Nina.
Krotowska Sztol. Regina, Warszawa, Stella.
Kozłowska Fela, Podgórze, Skibówki 15.
Kozłowski Ant. i Emil, Warszawa, **Stamary.**
Klotz Korwin Erik z ż., Styrja, Kresy.
Koral Jan z ż., Tomaszów Maz., Carlton.
Kozłowski Wikt. z s., Jowicz, Piotrkowianka.
Kotowski Bronisław z ż., Kraków, Tatary za wodą.
Kossakówna Miłosława, Chworostów, **Leśniczanka.**
Król Ignacy, Bolewice, Helenka.
Koszela Wojciech, Poznań, Warszawianka.
Korczówna Marja, Poznań, Warszawianka.
Kostkiewicz Mieczysław, Mokre, San. Nauczyc.
Konkolewska Zofja, Warszawa, Malinka.
Kokoszkówna Zofja, Kraków, Jadwiniówka.
Kłosowski Dr. Stanisław, Kraków, Lwowianka.
Kossocka Grodyńska Jadwiga, Kraków, Lwowianka.
Kotarbianka Helena, Kraków, Ostrowianka.
Kochański Wacław, Warszawa, Do Olczy 15.
Koweński Dr. Stanisław, Tarnów, Jasna Pani.
Kloskówna zofja z br. Spytkowice, Malinka.
Kossowska Felicja, Warszawa, Eldorado.
Kłosowska Stanisława, Poznań, Morskie Oko.
Kusznir Teodor, Częstochowa, Kalina.
Kupczykówna Anna, Ostórw Pozn., Warszawianka.
Kuta Stanisława, Łódź, Skibówki, Walczak.
Kupcówna Wanda, Trzebionka, Rzymianka.
Kurlandówna Marja, Kalisz, Stochówka.
Kudlińska Zofja, Niewachłów, Atlas.
Kujawski Edmund, Warszawa, Siemianówka.
Kryński Borys, Łódzkie, Maryśka.
Krygierówna Janina, Tomaszów Maz., Eden.
Krycki Alfred M., Żnin, Curuśka.
Klytta Erna z r., Król. Huta, Skib., Michalik.
Krysiakowa Zofja, Piotrków, Piotrkowianka.
Krysińska Antonina, Siedlce, Pol. Dom Zdr.
Langiertówna Janina, Warszawa, Harendzianka.
Langerówna Bronisława, Kraków, Tarnowianka.
Laxander Hildegard, Poznań, Lunieczka.
Landauowa Felicja z c., Kraków, Zawory.
Lasoniówna Irena, Kraków, Janikówka.
Leinkram Regina z s., Kraków, Witkiewicza 16.
Leinwand Abraham, Kraków, Łubień.
Lewkowicz Paulina z r., Podgórze, Kościeliska 31.
Leśnodorska Marja z r., Kraków, Liljana.
Lewicki Wilhelm, Rogoźnik, H. p. Gewontem.
Lepere Jadwiga, Francja, Bristol.
Lewinger Mendl, Kraków, Kościeliska 61.
Liban Irena, Kraków, Morskie Oko.
Ligęza Marja, Warszawa, Zacisze.
Lisowski Edmund, Sosnowiec, Stella.
Lipszowa Marta, Poznań, Curuśka.
Likiernikówna Jadwiga, Łódź, Kasprusie 30.
Lipszyc Lewek, Żyrardów, Mascotte.
Lipiorska Rozalja, Kraków, Skibówki 17.
Lichtenbaum Henryk, Warszawa, Wołodyjówka.
Lodi Dr. Edmund z ż., Ferrara, Żychoniówka.
Lothringerowa Dr. Lola, Łańcut, **Sienkiewiczówka.**
Łabędź Adolf, Warszawa, Morskie Oko.
Łukomska Marja, Bodzentyn, Przemyślanka.
Masłowski Aleksander, Strzybnica, Królewianka.
Mastalerz Józef, Ruda, Tanwja.
Madler Juljusz, Lublin, Restaur. Strążyska.
Madlerowa Ludm., Lublin, Restaur. Strążyska.
Masłowski Jan z ż., Oświęcim, **Januszek.**
Matuszyński Witold, Koszary, Czerw. Krzyż.
Malinowska Helena, Warszawa, Do Jaszczur. 1450.
Majchrzakowa Zofja, Warszawa, Kasprusie 41.
Maśliński Bronisław, Warszawa, Hala.
Makowska Karolina, Warszawa, Hala.
Marchand Adrjan, Warszawa, H. p. Gewontem.
Makarowski Marjan, Warszawa, H. p. Gewontem.
Maj Kazimierz, Warszawa, H. p. Gewontem.
Markowicz Zdzisław, Łódź, Skibówki, Waliczek.
Maj Kazimierz, Warszawa, Mołodów.
Matysiaw Edmund z ż., Warszawa, Eden.
Malanowski Ludwik, Poznań, **Wielkopolanka.**
Mares Wacław, Warszawa, **Renaissance.**
Mach Dr. Marjan z ż., Kraków, Pająkówka.
Malczewski Miecz. Stan., Warszawa, Limba, Bystre.
Mareńkowa Bogna, Łomża, Nella.
Markowicz Hilary, Łódź, Jurand.
Meszulim Kranz, Warszawa, Wanda.
Moellenbrock Adam, Lwów, Oleńka.
Meszorer Aryel z ż., Warszawa, Zawory.
Metalman Edmund z ż., Warszawa, Mascotte.
Michalewska Józefa, Puławy, Czerw. Krzyż.
Michaelis Harriet, Łódź, Rusałka.
Michałowicz Eleonora, Łuck, Dom Urz. Samorz.
Michalski Konstanty, Warszawa, Olcza, Harencki.
Michałowski Dr. Ignacy, Dubienka, Kosodrzew.
Mierzanowska Marja z r., Piotrków, Szkolna, Kubin.
Mroczkowski Erazm, Sosnowiec, Staszek.

Moroz Dr. Rajmund, Lublin, Morskie Oko.
Morawska Irena, Opsa, Polic. Dom Zdr.
Mokrzycki Jan, Warszawa, Stara Polana 40.
Moszkowicz Izrael, Łódź, Mascotte.
Mossomówna Zofja, Nowa Wyrwa, Modrzejów.
Moldawsky Michał, Katowice, H. p. Gewontem.
Mokrzycka Marja, Lwów, Tatry.
Morgan Carson Alicja, Ameryka, Morskie Oko.
Montygierd Marja z s., Warszawa, Kasztelanka.
Nawrocka Janina, Pułtusk, Mołodów.
Nicikowska Natalja, Ludzbark, Czerw. Krzyż.
Niedzielska Janina, Poznań, Warszawianka.
Niśniewiczówna Luba, Poznań, Kasprusie 26.
Niśniewicz Aron, Łódź, Kasprusie 26.
Niemcewicz Seweryn z s., Kosztowy, Sas.
Nieć Anna, Kraków, Kościeliska, Tomków.
Noskowski Zygmunt z ż., Poznań, Liljana.
Nowakowski Franc. z ż., Ostrów Wlkp., Łomnica.
Nowakowski Janusz, Będzin, Curuśka.
Nokielska Rózia, Król. Huta, Kokosówka.
Nowińska Zofja, Kraków, Zosienka.
Nowicki Walenty, Lublin, San. Dr. Łotockiego.
Nowak Mieczysław, Warszawa, Pol. Dom Zdr.
Obrębski Leopold z ż., Warszawa, Sanokówka.
Ochrymowicz Janina, Laszki Górne, Czerw. Krzyż.
Ogonkowa Marta z r., Katowice, Kościeliska 41.
Ostrowska Wanda, Katowice, Janka, Bystre.
Osiowska Janina, Warszawa, Janka, Bystre.
Orzelski Feliks, Lwów, Strugowa.
Okupski Kazimierz z ż., Nieszawa, H. p. Gewontem.
Opolski Józef, Warszawa, H. Sport.
Ochmańska Anna, Kraków, Kościeliska, Tomków.
Obłazowa Stanisława, Lublin, Jasna.
Ohrenstein Róża z c., Kraków, Kujawianka.
Oczkowska Zofja, Warszawa, Czernichowianka.
Pawlakowa Helena, Bogucie, Czerw. Krzyż.
Pawlik Tadeusz z ż., Kraków, **Stamary.**
Paster Dr. Zygmunt z ż., Kraków, Atma.
Pawłowska Helena, Warszawa, Morskie Oko.
Prałatówna Walentyna, Poznań, Szymony, Mrowca.
Pajdak Józefa, Kraków, Za strugiem 2.
Płaszczewska Halina, Warszawa, George.
Pląskiewicz Anna, Warszawa, Olimp.
Perycz Mieczysław z ż., Warszawa, **Radowid.**
Przerowska Salomea, Będzin, Anastazja.
Pelczerówna Marja, Kałusz, Warszawianka.
Penckerowa Anna, Sosnowiec, Roztoka.
Przewalski Stefan, Warszawa, Pardałówka 5.
Piechowska Janina, Bydgoszcz, Zacisze.
Piątkowska Helena, Sosnowiec, Wacława.
Piecuch Jadwiga, Katowice, Szkolna 6.
Piasecki Juljan, Tarnopol, Ludka.
Piechocki Dr. Stefan, Poznań, Ryś.
Piotrowska Zofja, Warszawa, Świt.
Pokora Stanisław, Warszawa, Gerlach.
Popczyk Ignacy, Częstochowa, Piast do Olczy.
Pokrzyk Robert, Orzegów, Ślązaczka.
Polonowa Jadw. z r., Kraków, Chyców Potok, Derula.
Podborska Marja, Kraków, Halka.
Polaczkówna Alina, Sambor, H. p. Gewontem.
Podrygałło Stanisław, Zwoleń, Dom Tur. Naucz.
Pospieszyński Alfons, Bykowina, Tatry.
Porębska Zofja z c., Kraków, Hanka.
Polecka Adela z s., Białystok, Staszeczkówka.
Puławski Józef, Warszawa, Morskie Oko.
Prussakowa Regina z s., Łódź, Skibówki, Waliczek.
Pucia Franciszek, Kraków, Olcza Chałub., Okrąglak.
Przytulski Dr. Marjan, Wadowice, Kasztelanka.
Radojewska Bożena, Warszawa, Bagatela.
Rauner Zbysław, Grzegorzowice, Silva.
Raab Wilhelmina, Sambor, Wołodyjówka.
Reissing Jan, Kozłowszczyna, Gerlach.
Reszkówna Łucja, Poznań, Czerw. Krzyż.
Rejchman Adela z c., Warszawa, Przemyślanka.
Rejewska Stefanja, Katowice, Otok.
v. Rengarten Marja, Katowice, Hajduczek.
Reismanowa Dora, Kraków, Anastazja.
Rzempiel Zdzisław, Brzeszcze, Olcza 262, Kluś.
Reklińska Zofja z s., Kraków, Skibówki 17.
Reyman Antonina, Kraków, Kościeliska 86.
Richterówna Stanisława, Gniewczyna, Olcza, Stachoń.
Rose Dr. Jan, Kraków, Morskie Oko.
Roguski Władysław, Poznań, Belinówka.
Rosenbusch Adolf, Lwów, Czerw. Krzyż.
Rosenzweig Władysław, Warszawa, Morskie Oko.
Romanowa Józefa, Lwów, Piotrkowianka.
Romańska Zofja, Tarnopol, **Leśniczanka.**
Rothówna Helena, Lwów, ul. Zamoyskiego.
Rogaliński Dr. Antoni, Pszczyna, H. Sport.
Rotsztein Mieczysław, Warszawa, Paryżanka.
Rotlewi Juljan, Warszawa, **Renaissance.**
Rosner Irena z s., Kraków, Kujawianka.
Rudzki Ryszard z ż., Katowice, Murań.
Rudniska Katarzyna, Warszawa, Zacisze.
Rutkowska Zofja z c., Koło, Rybołówka.
Ruciński Dr. Adam, Oborniki, Morskie Oko.
Rykowska Zofja, Radomsko, Bagatela.
Rychter Pessa, Warszawa, Paryżanka.
Rydołowska Helena, Grodzisk Maz., Siemianówka.
Salamon Dr. Leopold z r., Drezno, Stamary.
Skarzyński Wojciech, Poznań, **Szałas.**
Sauer Emilja, Siemianowice, Kubinówka.
Skwarkowska Wanda, Białystok, Pyszna.
Sawicki Franciszek, Warszawa, Gosp. Włóczęgów.
Saborowska Zofja, Pleszew, Warszawianka.
Segall Sonia, Kraków, Skibówki 1858.
Sperczyńska Bronisława, Sosnowiec, Gosp. Włóczęg.
Segal Ozjasz, Łuck, Zawory.
Serafin Jarosław, Niewiadom, Oaza.
Sikorski Tadeusz, Brody, Skibówki 19.
Siewierski Leon, Kraków, Morskie Oko.
Świtala Edward, Warszawa, Polic. Dom Zdr.
Śliwiński, Warszawa, Wanda.
Singer Julja z r., Czechosłowacja, Stamary.
Śmietańska Aniela, Błaszki, Przemyślanka.
Śniadowski Roman, Liege, Morskie Oko.
Sikorska Mieczysława, Warszawa, Chramc. Krokowski.
Sieklucka Józefa z s., Lublin, H. Europejski.
Śliwiński Jan, Warszawa, **Maraton.**
Siemek Adam z ż., Katowice, Kościeliska 87.
Silbering Dr. Jonasz z r., Kraków, Wołodyjówka.
Skorupianka Władysława, Leśce, Czerw. Krzyż.
Spoz Juljan z ż., Hrubieszów, Lunieczka.
Snopkowa Marja, Tomaszów Maz., Eden.
Skorupska Emilja, Brzeziny, Spokojna.
Sosińska Jadwiga, Wieliczka, Nowotarska 35.
Sułkówna Karolina, Ruda, Tanwja.
Sulik Stanisław, Ostrowiec, **Leśniczanka.**
Surzycki Wacław z ż., Ostrów, Poznanianka.
Skubisówna Stan., Brzeszcze, Olcza, K. Kluś.
Süsser Ignacy, Kraków, Poraj.
Szyszkowski Wład. z r., Warszawa, Morskie Oko.
Szwejkowska Gen., Ursynów, Do Jaszczur. 1450.
Szudrowicz Wanda, Berlin, Cieślówka.
Scharf Anna z r., Kraków, Kamieniec 1820.
Schulde Hildegard, Łódź, Rusałka.
Schick Karol z ż., Jarosław, Morskie Oko.
Szkupówna Janina, Dąbrowa G., Piotrkowianka.
Szewczenko Wanda, Puck, Polic. Dom Zdr.
Szattan Juljan, Łódź, Stochówka.
Scheiberowa Marta, Katowice, Smereków.
Schreiberówna Elżbieta, Poznań, Smereków.
Szyszówna Marja, Kraków, Skibówki 17.
Szmidt Włodzimierz, Wilbo, Pyszno, Olcza.
Schenker Alfred, Kraków, Kujawianka.
Szuldenfrei Jerzy, Kraków, Sędzimirówka.
Szaleńska Małg., Piotrków, Szkolna z. w., Kubin.
Szpigelman Jakób, Sosnowiec, Kosówka.
Szulkind Bronisława z c., Kraków, Zosienka.
Szurlej Stefanja, Warszawa, Morskie Oko.
Szwedowski Jan, Warszawa, Chryzantema.
Szwarz Alfred z siostrą, Mikołów, Bogówka.
Schwadron Dr. Maur. z ż., Łódź, Czernichowianka.
Schulzówna Bogumiła, Dobra, Olcza, Fr. Galica.
Stec Jan, Kraków, Jordanówka.
Stachowiak Edmund, Poznańskie, Lalka.
Stadnicka Helena, Ruda, Tanwja.
Stojak Józef, Ameryka, Nowotarska 17.
Stopa Wołdzimierz, Bydgoszcz, Czerw. Krzyż.
Steciukówna Leokadja, Puławy, Czerw. Krzyż.
Steuerówna Elly, Biała, Harendzianka.
Stern Erwin, Lwów, Międuszowiecka.
Studziarz Eleonora, Warszawa, Mery.
Staffówna Irena, Bielsko, Zalesie.
Strzyg Jerzy, Płock, Maryśka.
Staniewiczowa Anna, Warszawa, **Radowid.**
Stubied Edward, Wilno, Bezimienna.
Stantejska Marja z c., Biała, Boromeuszki.
Stolarska Gertruda z c., Knurów, Aida.
Sternberg Dora, Sosnowiec, Granit.
Stamberger Adolf, Andrychów, Krupówki 35.
Stożek Eustachy z r., Lwów, Gerlach.
Staniszewski Antoni z ż., Warszawa, Lalka.
Tenerowicz Jan, Ameryka, Morskie Oko.
Testelbaum Paul, Wieliczka, M. Still.
Trentler Johanna, Poznań, Gencjana.
Thimowa Helena, Warszawa, **Maraton.**
Timberg Dr. Stefan z r., Kraków, Piast, Sienk.
Tomaszewski Zygmunt, Warszawa, H. p. Gewont.
Tomas Teofil, Czechosłowacja, Mirabella.
Tokarski Jan, Inowrocław, w górach.
Tobiaszówna Zofja, Równe, Piotrkowianka.
Tussowy Amanda, Piotrków, Szkolna z. w., Kubin.
Turek Marjan, Sosnowiec, Soplicowo.
Tyrakówna Józefa, Kraków, St. św. Zyty.
Tymowa Gizela, Krosno, Granit.
Tychowski Feliks i Stella, Cieszyn, Silva.
Uznański Witold, Tyczyn, **Marilor.**
Ulberska Stefanja, Kraków, Wójciakówka.
Uher Franciszek, Kraków, Halka.
Urzyniok Paweł z ż., Sosnowiec, Halka.
Verständiger Samuel, Rzeszów, Witkiewicza 23.
Virbrodt Władysław, Kraków, Jadwiniówka.
Waloschke Ludwik z ż., Nowy Sącz, **Stamary.**
Walther z r., Czechosłowacja, Stamary.
Władyga Stefan z r., Radom, Stochówka.
Wardyn Jan, Służewo, San. Nauczyc.
Walenta Antoni, Warszawa, Mołotów.
Walicka Wacława, Wilno, Urszulanki.
Weingrin Józef z r., Kraków, Kasprusie 30.
Weryński Dr. Jan, Lwów, H. p. Gewontem.
Weeks Alice, N. York, Morskie Oko.
Wesoły Jadwiga, Król. Huta, Murań.
Wilk Anna, pow. przeworski, Zochna.
Wilkoszewski Stanisław, Czosnków, Pod Gubał.
Winklerówna Żegota Janina, Łomża, San. Naucz.
Widy Kazimierz, Król. Huta, **Szałas.**
Wianecki Henryk z ż., Sokal, H. p. Gewontem.
Wiśniewska Wacława, Łódź, Szkolna z. w., Kubin.
Wiśniewski E. z r., Piotrków, Szkolna z. w., Kubin
Wilkosz Dr. Witold, Kraków, Pod Sokołem.
Więckowska Aleks., Zawiercie, Ustup, Halszka.
Wiszniewski Dr. Jerzy z c., Toruń, Poranek.
Winawer Rubin, Łódź, Jurand.
Willówna Marja, Wolina, Olcza, Fr. Galica.
Wilkoszewska Jadw., Siemianowice, Olcza, Galica.
Wikszewska Lida, Lwów, Dom Wycieczk.
Wieczorkowa Wład. z c., Będzin, Bolesławówka.
Wondaś Andrzej, Jarosław, Bank Polski.
Wojciechowska Bogumiła, Warszawa, Wacława.
Włodarczyk Gertruda, Kraków, Atma.
Wohlmuth Edward z r., Kraków, Helena.
Wojtczak Marja z c., Warszawa, **Mirabella.**
Wolak Antoni, Broniczyn, San. Nauczyc.
Woźna Leonja, Aleksandrówka, Asłanówka.
Woźniczak Włodzimierz, Tarn. Góry, Poraj.
Woyczyńska Wiesława, Wilno, Urszulanki.
Wyrzykowska Helena, Wierzbnik, Czerw. Krzyż.
(D. c. n.)

NASZE PENSJONATY.

„AIDA“, Kasprusie, pod zarządem Kaletowej.

Willa „ALBATROS“, ul. Sienkiewicza. Pokoje umeblowane, dom nowoczesny, zdala od ulicy, łazienka — ceny przystępne.

„ALBION“, ul. Zamoyskiego, nowocześnie urządzony, pod zarządem Teodozji Różeckiej.

„Biały dom“

ul. Sienkiewicza. Pensjonat wykwintny z wszelkim nowoczesnym komfortem. Położony zdala od ulicy, pod zarządem Marji Gayczak.

„BOCIAN“ — pensjonat rytualny, ul. Witkiewicza pod zarządem Adolfa Storcha. Zdala od ulicy.

„B Ó R“

pierwszy pensjonat djetetyczny
Dr-owej JÓZEFY KUCZEWSKIEJ
pod lekarską opieką
D-Ra ANT. KUCZEWSKIEGO
ZAKOPANE, ul. Jagiellońska
telef. międzymiastowy Nr. 419.

„Borek“

ul. Jagiellońska, całkowicie odnowiony — słoneczne pokoje z werandami — kuchnia wykwintna — garaże — pod zarządem Wandy Kuleszyny, Marji Szkolnickiej.

Nowowybudowany pierwszorzędny pensjonat

„CARLTON“

droga do BIAŁEGO

blisko parku klimatycznego, od 6 lipca b. r. pod zarządem właścicieli, poleca pokoje z balkonami, z nowoczesnym komfortem, zimna i ciepła woda w pokojach, centralne ogrzewanie. — Kuchnia wykwintna, na żądanie djetetyczna. — Nr. tel. 257. Zgłoszenia telefoniczne i pisemne przyjmuje się także w języku francuskim, angielskim i niemieckim.

„CZERWONY DWÓR“, I-szej kategorji, Kasprusie, tel. 392, bieżąca woda w pokojach, własny duży park, kuchnia wykwintna, ceny przystępne.

„DWOREK“, Hotel-pensjonat pierwszorzędny, rytualny Józefa Ehrlicha. Dwie minuty od stacji. Tel. 382.

„ELDORADO“, ul. Piłsudskiego, pensjonat położony w lasku — doktr. Z. Perdzyńskiej. Pokoje komf. Ceny umiarkowane.

„GRANIT“, Hotel-pensjonat E. Stambergera, tel. 278.

„GRUNWALD“, ul. Sienkiewicza, pod zarządem Krawczyków — kuchnia obfita.

„JASNA PANI“, ul. Zamoyskiego, w lesie, pod zarządem Zofji Germain, pokoje z utrzymaniem.

Nowoczesny Pensjonat

„Mirabella“

ul. Marszałka Piłsudskiego. Poleca pokoje z ciepłą i zimną wodą — kuchnia wykwintna.

„OBROCHTÓWKA“, pomiędzy ul. Chałubińskiego i Zamoyskiego, we własnym dużym parku, zdala od kurzu i wyziewów ulicy. Ceny umiarkowane.

WILLA-PENSJONAT

„PARYŻANKA“ - ZAKOPANE

DROGA DO BIAŁEGO - TELEFON 625

Ciepła i zimna woda bieżąca w pokojach, tarasy do werandowania. Cudowne położenie wśród zielonych łąk, tuż za parkiem klimatycznym. Jasne, słoneczne pokoje z pięknym widokiem na Tatry. Willa gruntownie odnowiona. **Kuchnia wykwintna. —— Ceny bardzo przystępne.**

„POLANKA“, ul. Zamoyskiego — prowadzony od 11 lat we własnym zarządzie.

Pensjonat „Poznanianka“

ZAKOPANE, ulica Ogrodowa, za pocztą.
Wydaje się na miasto obiady smaczne i obfite.
Ceny przystępne.

„PRZYSTAŃ“, Droga do Białego, w centrum, A. Rumeldowej, położony w lesie, pełny komfort, tel. 273.

„RADOWID“ Hotel-Pensjonat, tel. 424.

„REDUTA“ ul. Łukaszówki. Pokoje słoneczne, nowocześnie urządzone, bieżąca woda, kuchnia obfita i zdrowa, zdala od ulicy.

„RENAISSANCE“, pensj. I klasy, ul. Chałubińskiego, pod nowym zarządem — kuchnia wykwintna, ciepła i zimna woda.

„RZYMIANKA“, Droga do Białego, pod zarządem Rozalji Salównej — wzorowo prowadzony.

„SAS“, ul. Chramcówki, poleca jasne, słoneczne pokoje. Ceny przystępne.

„STOCHÓWKA“ — Kasprusie 38, tel. 563, pod zarządem Jadwigi Kurlandówny.

„UCIECHA“, pensj. II kat., ul. Kasprusie, pod zarządem Maksa Fürsta.

„WIELKOPOLANKA“, Bulw. Słowackiego — pokoje komfortowe, kuchnia zdrowa, garaż, ogród, tel. 605. — Ceny przystępne.

„WIOSNA“, ul. Sienkiewicza, pensjonat K. Grabowskiej.

Chorzy

na płuca, żołądek, kiszki, niemoc płciową oraz blade młode dziewczęta i chorobliwe osłabione kobiety winne używać

tylko

mleczno słodkie płatki owsiane

„Extra“

takowe zawierają według analizy aż 16% białka 6.5% tłuszczu i dostateczną ilość witamin.

Fabryka płatków owsianych w Krotoszynie Wlkp.
Przedst. J. NEBENZAHL
Kraków, ul. Zielona 28

Potrzebni AGENCI i AGENTKI HANDLOWE

z branży kolonjalno-spożywczej.

Zgłoszenia przyjmuje admin. tyg. „Zakopane“

Juljan Fischler

Zakopane, ul. Nowotarska 4, telef. 389.
Wykonuje: LUSTRA ze szkła krajowego i zagran.
SZYBY szlifowane do AUT. — Oszklenia domów. —
SZKŁO stołowe i PORCELANA.

„K O R O N A“

ul. Krupówki, dom J. Krzysiaka tel. 506.

Hurtowny i detaliczny skład masła i nabiału. Poleca masło wyborowego gatunku po najniższych cenach dziennych. — Cena obecna 5 zł 60 gr za 1 kg

Radjotechnik z Warszawy

przybył i przyjmuje konstrukcje i naprawy aparatów radjowych; — specjalność superheterodyny ekranowe. Oferty do 1 sierpnia: Zakopane, Ajencja Siemianowskiego pod „Radjo“.

Pianina albo fortepianu

poszukuję do wynajęcia. Oferty: **Poronin, willa „Orlę“, C. Sajet.**

INFORMATOR

a) Dział adresowy:

Urzędy i instytucje:

Urząd gminny, ul. Krupówki, „Bazar Polski“.

Zarząd Uzdrowiska, Rynek.

P. Starosta Powiatowy przyjmuje we wtorki między godz. 10 a 12 przed południem w biurze Zarządu Uzdrowiska.

Komisarjat Pol. Państw., ul. Chramcówki, tel. 391.

Urząd Parafialny, ul. Krupówki, obok kościoła paraf.

Lekarz klimat., Dr. Mastalerz, Biuro lekarza w Zarządzie Uzdrowiska, Rynek.

Biuro meldunkowe w Zarz. Uzdr., Rynek.

Szpital Klimatyczny, ul. Szpitalna.

Stacja Ratunkowa Zarządu Uzdrowiska w Zakopanem — Szpital Klimatyczny — telef. Nr. 444.

Tatrz. Ochotn. Pogot. Ratunkowe, ul. Krupówki, dworzec P. Tow. Tatrz.

Komenda Garnizonu, Zakopane, w Sanatorjum Wojsk. im. Marsz. J. Piłsudskiego.

Biuro meldunkowe dla osób wojskowych: na Posterunku Żandarmerji — ul. Chramcówki, willa „Wojtuś“.

Urząd Pocztowy i Telegraficzny, Krupówki 22.

Dworzec Samochodowy, ul. Krupówki, obok restauracji Karpowicza.

Pol. Towarz. Tatrzańskie, ul. Krupówki, „Dworzec Tatrzański“.

Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego, Krupówki, obok dworca Tatrzańskiego.

Dr. Włodzimierz Jasiński, notarjat, Krupówki 39.

Sekretarjat Gremjum Właśc. Pensj., ul. Witkiewicza 1 — godziny urzędowania od 4—6 po południu (16—18). Tel. 308.

Państwowy nadzór lasów tatrzańskich — inż. M. A. Liberak, ul. Chałubińskiego, willa „Liberaków“.

Adwokaci:

Dr. Stanisł. Aulich, Krupówki 45, tel. 447 — naprzeciw M. Oka, za „Bazarem Polskim“.

Dr Józef Bulanda, ul. Ogrodowa, Willa „Jaśka“ za pocztą, tel. 407.

Dr Józef Diehl, delegat Izby adwokackiej, ul. Sienkiewicza, willa „Chochlik“, tel. 417, przyjmuje od 4—6 po południu.

Dr Bertold Fass, ul. Krupówki 27, dom Fr. Bachledy Curusia, tel. 404.

Dr Franciszek Kowalski, Krupówki, dom J. Krzysiaka.

Dr. I. Krittenstein, ul. Krupówki 39, tel. 343.

Dr. Stanisław Wierzbicki, ulica Kościuszki, dom B. Rajskiego, tel. 245.

b) Dział ogłoszeniowy:

Antykwarjat.

Sklep komisowy, Zenon Krajewski, Krupówki 40.

Apteki:

„Pod Opatrznością Boską“, ul. Witkiewicza.

III Apteka, B. Masłowskiego, Chramcówki, tel. 246

Najstarsza Apteka „Pod Białym Orłem“, F. Tabeau, Krupówki, obok Trzaski.

Banki:

Bank Podhalański — Spółdzielczy, ul. Krupówki — własny gmach, vis a vis Poczty, tel. 401.

Biura sprzedaży wil i parcel:

J. Kubiński, Krupówki 27, tel. 397.

T. Siemianowski, obok poczty, tel. 327.

Cukiernie.

Cukiernia Lwowska Wacława Lechkiego, ul. Na Rynek.

Droguerje i parfumerje.

„Mimoza“, Krupówki 69. Perfumerja, kosmetyki, aparaty fotograficzne.

Wojak Tadeusz, Krupówki 49. Droguerja, perfumerja, przybory fotograficzne.

Fotograficzne Zakłady:

H. Schabenbeck, Krupówki 57. Tel. 136. Przyjmuje roboty amatorskie. Skład przyborów.

Zygmunt Buchcar, Krupówki 40 (w podwórzu). Przy zakładzie specjalna pracownia robót amatorskich.

Galanterja, przybory do szycia i haftu:

Antoni Krzyżak, Krupówki, róg ul. na Rynek.

Stanisław Kopytko, Magazyn sportowy i galanterja.

Kolektury losów.

Kolektura loterji państw., Krupówki 25, H. Still.

Konfekcja damska i męska.

S. Leisten, Krupówki 32, tel. 386. Konfekcja, materjały, nowości dla pań i panów.

Mangel Maks, vis a vis Morskiego Oka (obuwie, trykotaże, bielizna, manufaktura), tel. 427.

Krawcy:

Zakład krawiecki „Sport“, Krupówki 49, dom Cukra. — Prasowanie, reperacja, nicowanie i czyszczenie.

Ludwik Willinger, Krupówki 51, w podw., tel. 548.

Masarnie.

Zakład rzeźniczo-masarski Karola Chabowskiego, Krupówki, vis a vis Trzaski.

Juljan Czeczótko, zakład rzeźniczo-masarski, ulica Chałubińskiego 1.

Józef Galica, fabryka wyrobu wędlin, sprzedaż wędlin i mięsa pierwszej jakości. Krupówki, naprzeciw kościoła. Tel. 363.

Julj. Kotoński, Fabryka wyrobów masarskich, oraz wyrąb mięsa pierwszej jakości, Krupówki, tel. 340.

H. Mirek, Fabryka wyrobów masarskich i wyrąb mięsa pierwszej jakości, Krupówki na Rynek, tel. 258.

Obuwie.

Pracownia obuwia H. Blau, Krupówki 75, naprzeciw hotelu „Poraj“ — obuwie turystyczne i narciarskie. Ceny przystępne.

Opony, smary i akcesorja samochodowe.

„Hydropol“, Zakopane, Krupówki 74.

Pamiątki, zabawki, art. sport.:

Pracownia art. rzeźb T. Wieczorka, ul. Jagiellońska, willa „Szopenówka“.

„Pamiątka“, skład rzeźb zakopiańskich Józef Gramatyka, obok rest. Karpowicza.

Skład rzeźb „Teoptyga“, M. Wojnar, Krupówki 55, vis a vis Karpowicza.

Piekarnie.

Elektromech. piekarnia i cukiernia Wł. Daniec, ul. Kościeliska, tel. 357.

Restauracje.

Stan. Karpowicz i Syn, najstarsza, znana ze znakomitej kuchni restauracja, ul. Krupówki.

Restauracja i mleczarnia Hygieniczna, Leon Flaumhaft, ul. Krupówki 58. Śniadania, obiady i kolacje.

Rowery, gramofony i płyty.

„Hydropol“, Zakopane, Krupówki 74.

Sportowe artykuły.

E. Faden, Krupówki, vis a vis Karpowicza, sklep sportowy.

Spożywcze artykuły.

Michalina Białasowa, Kasprusie 20. Towary mieszane.

Towary bławatne:

O. Kretschmer, Krupówki 74.

Zegarmistrzowskie zakłady.

Piotr Ramsa, ul. Krupówki, vis a vis Trzaski.

Cena ogłoszeń.

Za wiersz milimetrowy na I-ej stronie 60 gr, w tekście 45 gr, na ostatniej stronie 30 gr. Przy ogłoszeniach serjowych stosowne rabaty.

Adres Redakcji i Administracji: Zakopane — Składnica Gremjum pensjonatów, ul. Witkiewicza, **telefon Nr. 581.**

Wydawca: Maksymiljan Skibiński, Zakopane. — Redaktor naczelny i odpowiedz.: Dr. Józef Żychoń, Zakopane. Drukarnia Pawła Mitręgi w Cieszynie.